

DOMOVINA

Upravišтво in uredništvo »DOMOVINE« Ljubljana,
Knafljeva ul. št. 5 II nadstrop., telefoni od 3122 do 3126
Račun poštne hranilnice podruž v Ljubljani št. 10.711.

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 polletno 16, celo-
letno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 12,
polletno 24, celoletno 48 din. — Amerika letno 1 dolar.

Vzgajajmo se k požrtvovalni narodni samozvesti

»Učiteljski tovariš« piše o potrebi smotrne državljanske vzgoje. Med drugim pravi:

»Pri nas ni predavanj za nesebično in požrtvovalno ljubezen do domovine. Manjkata izpodbuda za samozavest in resnični narodni ponos. Pomanjkljiva je vzgoja k pripravljenosti za žrtve v obrambi lastne svobode. Ta čednost je med našim ljudstvom zelo slabo razvita. Maihen narod smo! Zgodovina nam je dovolj zgovorna priča, kako slabo se nam je v preteklosti godilo. Zato moramo toliko bolj in nad vse ceniti svojo svobodo. Nihče drugi se zanj ne bo boril, če se sami ne bomo pogumno postavili za njeno obrambo. In če je tako, potem je danes najnujnejša potreba, vzgajati narod k požrtvovalni narodni samozvesti, k ponosu, pa tudi k pripravljenosti, da bomo radi stopili med branilce domovine, če nam zla usoda ne bo prizanesla.

Dvajset let smo imeli čas vzgajati borce in branitelje svobode in neodvisnosti. A kaj smo storili in dosegli? Vzgojali smo ljudi v verne poslušalce in prenašalce raznih strankarskih varljivih gesel. Mnogo je zamujeno, ni pa še prepozno.

Z gornjimi izvajanjmi se strinjamo brez pridržka. »Domovina« je že večkrat pisala, kako pri nas manjka državljanske zavesti in narodnega ponosa. Manjka nam tudi vsake discipline. Mnogo se pije pri nas in pri polnih

kozarcih se z neverjetno odločnostjo rešujejo najtežavnejša vprašanja. Če sedita le dva za mizo v gostilni, nimata skoro nobene osnove za neko skupno naziranje. In strašno smo vsi modri, posebno kadar imamo okajene glave. Vse vemo, zato vse prerečemo, pregodrnjamo in zavržemo. Nobena misel, ki jo skušajo uveljaviti izkušeni in trezno presojajoči ljudje, ne obvelja. Tujec bi sodil o nas, da smo sami preosnovatelji, celo puntarski preosnovatelji. Toda vse to smo pretežno le ob litru vina. Ko pa potem drugi dan pasemo mačka, ne bleknemo nobene in se ne brigamo za nič, kakor da sploh niso skrajno resni časi.

Med svetovno vojno je izšla na Dunaju knjižica, ki nas je sramotila, češ da smo nesposobni vladati sami sebi, a da smo prav dobri delavci, če nas vodi tujec. Kaj je res v nas zakoreninjenega toliko suženjskega duha, da se ne zbrihtamo niti tedaj, ko je vendar treba stati na straži? Razburkani so časi in naša državljanska zavest mora biti disciplinirana. Čim bolj smo disciplinirani, tem manj se nam je bati, tem manj bo morda kdo skušal seči po nas. Še je čas, da začnemo vzgajati sebe in mladino, ki je čudovito prepuščena sama sebi, da najdeš med njo najrazličnejša naziranja, ob katerih ti kratko malo vstanejo lasje na glavi. Še je čas! Volilne glave naj se prve streznijo.

Ta mesec se popravljajo volilni imeniki

Januarja se po vseh občinskih uradih popravljajo volilni imeniki. Zakon določa, da morajo občinske uprave po uradni dolžnosti vpisati v volilne imenike vse osebe, ki niso vpisane, pa imajo že volilno pravico, in črtati iz imenika one, ki so umrli, se odselili ali so sicer izgubili volilno pravico. Vojake, ki še v tem letu doslužijo svoj rok, morajo občinske uprave po svoji uradni dolžnosti vpisati v stalni imenik volilcev.

Popravki volilnih imenikov se v teku januarja ne vršijo na podlagi reklamacij, kakor je to običaj pred volitvami. Zdaj zadošča, da opozorite občinsko upravo na tiste, ki še niso vpisani, a imajo po zakonu pravico,

in na tiste, ki so vpisani, pa nimajo za to zakonite pravice. Preglejte torej volilne imenike in jih prepišite ter stavite predloge za vpis ali izbris volilcev! Vpis v volilni imenik ali izbris lahko pri občini zahteva vsak sam zase ali pa za drugega. Kdor biva eno leto v občini in je polnoleten, spada v volilni imenik. Ako na občini ne bi vaši zahtevi ugodili, javite to takoj pristojni sreski organizaciji Jugoslovenske nacionalne stranke.

Bodoče volitve tako v občine kakor v narodno skupščino bodo svobodne in tajne. Volja naroda naj pride do polnega izraza. Zato je potrebno, da bodo volilci vsi vpisani in da bodo volilni imeniki natančni in pravilni!

Angleški zunanji minister lord Halifax o vojni

Na velikem javnem zborovanju v Leedsu je nedavno govoril pred svojimi volilci angleški zunanji minister lord Halifax.

»Zavedam se,« je rekel lord Halifax med drugim, »za kako velike reči gre v zdajšnji vojni. Gre za svobodo in neodvisnost naše države kakor tudi za obstoj vseh svobodnih držav v Evropi. Tudi ne podcenjujem sovraž-

nikove moči ali težavnosti borbe, v katero smo zapleteni. Zavedati se moramo, da terja vojna vso našo odločnost, če hočemo zmagati v tej vojni.

Neposredni vzrok vojne je bil nemški napad na Poljsko, ki je terjal izvršitev obveznosti, ki smo jih bili prevzeli nasproti Poljski. Toda ne samo Poljska, temveč ves način

nemške politike je terjal, da prevzamemo te obveznosti in da jih izvršimo. Slišal sem predloge da bi bili lahko ostali ob strani in pustili Nemčiji možnost razširjenja na vzhodu in jugovzhodu Evrope. Na ta način, da bi bil lahko dosežen sporazum z Nemčijo, tako da ne bi ta ogražala življenjskih koristi Anglije in Francije. Zmerom smo bili pripravljeni priznati posebne koristi, ki jih je Nemčija imela v teh delih Evrope, in ki izvirajo iz zemljepisnih in gospodarskih razlogov. Toda postalo je jasno, da hoče Nemčija nadvlado nad nenemškimi narodi. Nobeno nemško zagotovilo ne more tega dejstva prikriti.

Vojna se doslej ni razvijala tako, kakor so mnogi pričakovali. Mnogi pravijo zaradi tega, da smo storili mnogo ukrepov in omejitev, ki so se izkazali na podlagi izkušenj kot nepotrebni. Zakaj vsi pridržki in vse težave, zakaj izpraznitev mest, zatemnitev, porazdelitev živil? Vse to so za enkrat samo varnostni ukrepi, ki bodo morda jutri res potrebni. Edino nemško upanje je bilo, če bi hitro udarili. Nemčiji je bila za tako vojno dana prednost velikih priprav pred vojno kakor tudi dejstvo, da se ne ustraši nobenih sredstev v vojni. Pa vendar so Nemci oklevali, da bi izvršili udar na kopnem ali v zraku, ker so se zavedali, da bi na udarec mi udarili nazaj.

Anglija gleda v bodočnost mirno ob strani svoje zaveznice Francije. S to je zaključila gospodarske in finančne sporazume, ki so važni činitelj ne samo v sodelovanju med obema državama, temveč morda tudi kot osnova, ki bo po vojni pomagala pri obnovi sveta.

Nevarno pa bi bilo podcenjevati silo sovražnika. Pričakovati je treba še velikih preizkušenj. Ne moremo pa prezreti dejstva, da so činitelji, ki morajo naposled v vojni odločiti, na naši strani. Naš vojni smoter je dobiti vojno. Naši mirovni smotri so bili od ministrskega predsednika Chamberlaina jasno očrtani: vzpostaviti je treba svobodo malih narodov in storiti vse, da se zavaruje Evropa pred vsakršnim novim napadom.

Lord Halifax je končal govor s pozivom, naj se vsi združijo k skupnemu naporu in naj vsak državljani moško prevzame nase svoj del žrtev.

Zbiranje razbitega stekla bi bilo velikega gospodarskega pomena

Kakor beremo v časopisju, se je obrat v hrastniški steklarni zelo omejil. Vzrok temu so nezadostna naročila. Ko bo dobila steklarna spet zadosti naročil, bo lahko spet v polnem obratu, če ne pridejo druge zapreke vmes.

Letos namreč že počasi primanjkuje steklenih črepinj. Kakor morda še ni vsem znano, se izdeluje steklo v glavnem iz kremenjakovega peska, sode in apnenca. Ako se uporablja samo navedene sirovine za izdelovanje stekla, se stekleni izdelki zelo podražijo, ker delo le počasi napreduje. Zato se vzame že od nekdaj pri izdelovanju stekla le polovica omenjenih sirovin, druga polovica pa črepinj, to se pravi razbitega stekla. Samo sirovine se mnogo počasneje tope kakor mešanica si-

rovin in črepinj, in izdelovanje stekla gre počasneje izpod rok, kar ga podražuje.

Zakaj pa črepinj naenkrat manjka? Črepinje dobivajo menda vse naše steklarne iz Nemčije. Ker pa primanjkuje v Nemčiji zaradi njenega vojnega stanja železniških vagonov, zato se ne uvaža za naše steklarne zadostna množina črepinj.

Marsikdo se bo vpraševal, zakaj se v naši državi ne dobe steklene črepinje. Zato ne, ker se nihče v Jugoslaviji ne briga za zbiranje črepinj, kar je z gospodarskega stališča zelo napačno. Kakor že imamo, v marsikaterih krajih zbiralce starega železa, starih cunj in drugih starih reči bi morali imeti tudi zbiral-

ce razbitega stekla. Hrastniška steklarna je doslej plačevala kilogram črepinj po 50 par, a pravijo, da bo v bodoče, ker so se tako vse sirovine podražile, plačevala razbito steklo draže.

Zbiranje starega stekla bi bilo priporočati nezaposlenim, s tem bi včasih lahko tako precej zaslužili. Pomen zbiranja razbitega stekla pa bi bil tudi v tem, da bi te reči ne bilo treba uvažati iz tujine. Seveda pa je treba tako reč organizirati. Ali ne bi mogli zbiranje stekla spraviti v tir naši gasilci ali pa ljudske šole? Posebno v mestih in drugih velikih krajih bi se to izplačalo.

Narod in vojska

morata biti eno

Divizijski general Vojin Maksimović je napisal v »Politiki« nekaj misli o sodobni vlogi državne uprave pri pripravljanju države za vojno. Med drugim opozarja, da vodi današnje vojne »celi narodi, to je vsi sloji prebivalstva, in ne več kakor svoje dni samo redna vojska. Zato so danes izostavljeni vojnimi nevarnostim ne samo vojaki na bojišču, temveč tudi vsi državljani v zaledju. Danes nista varna pred vojnimi nevarnostmi ne starček na robu groba in ne dete v zibelki. Zato je danes vse naše življenje povezano bolj ali manj neposredno s pripravami za obrambo države.

Glavna naloga predstavnikov današnje državne uprave je dosledna krepitev pravnih

sil naroda in njegove ljubezni do države. Prav tako pa mora skrbeti za izpopolnjevanje borbenih sredstev oborožene narodne sile in za pripravljanje življenjskih in drugih potrebščin vojske.

V današnjih časih je treba posvečati še prav posebno pažnjo škodljivim vplivom sovražne propagande. Državna uprava mora skrbeti tudi za to, da se ne pojavi izkoriščanje vojne v korist posameznikov. Državna uprava mora sploh ostro nastopiti proti vsem zlorabam in korupciji. V državi morata vladati pravičnost in zadovoljstvo. Vojne težave se ne smejo izrabljati v strankarske namene. Vsak tak poskus se mora zatreči že v naprej kakor vsak poskus izdajstva.

Papeževo in Rooseveltovo delo za mir

Te dni je papež Pij XII. po svojem zastopniku v Washingtonu Cicognaniju izročil predsedniku Zedinjenih držav Rooseveltu poslanico, s katero mu je odgovoril na njegovo poslanico, ki jo je prejel malo pred božičem. Zdaj jo je »Osservatore Romano« objavil v celoti.

Papež v svoji poslanici z zadovoljstvom ugotavlja, da je prejel od zastopnika novega sveta poslanico, ki naj bi omogočila sodelovanje za obnovo miru v starem svetu. Tudi sveti kolegij je o božiču ugotovil velik pomen in daljnosežnost te ameriške pobude. Čeprav morda trenutek za obnovo miru v resnici še ni nastopil, se je treba vendar nadejati, da bo kmalu prišel čas, ko bo mogoče volivati na sklenitev v resnici pravičnega miru. Vsi vemo, kako težavno bo doseči to, smoter, toda prav v spoznanju teh težav bo mogoče doseči kak uspeh, da naše delo ne bo ostalo kakor zgradba na pesku.

V zaključnem delu svoje poslanice poudarja papež ponovno, da je predsednik Zedinjenih držav s svojo poslanico naglasil prisrčno in bratsko vzajemnost starega in novega sveta v obrambi proti brezbožnim in protipravnim nagnjenjem, ki naj zrušijo osnove zdajšnjega sveta in njegovo kulturo, v kateri je zrasel v tisočletjih.

Danski škof Zurr je po vrnitvi iz Rima, kjer je bil sprejet pri sv. očetu, izjavil med drugim, da mu je sv. oče naročil naj sporoči danskim vernikom, da bo sv. stolica storila za mir vse kar je v njeni moči. Vendar pa da mora pri tem računati na velikanske težave, ki jih je treba prenesti. Sv. oče je prepričan, da delo za mir ne bo lahko. Sv. stolica pripravlja zdaj le obliko mirovnega sodelovanja z Zedinjenimi državami. Rim utegne postati središče za vse delo v korist miru.

Z razsvetlavo pripraviš kokoši do večjega nesenja jajc

Znanost je v zadnjih letih ugotovila, da znesejo kokoši v prostorih z električno razsvetlavo več jajc. To si razlagajo s tem, da so te ptice po svojem izvoru tropske živali, ki so bile v svoji prvotni domovini navajene enakomerne toplote in prilično enako dolgih dni. Podnebje zmernega pasu tem pogojem ne ustreza in zlasti v kratkih zimskih dneh kolkolič časa, da bi pospravile toliko hrane kolikor ji je potrebno za naletanje jajc. Šele proti pomladi, ko se pričnejo dnevi daljšati in ko postanejo pogoji za zadostno prehrano boljši, pričnejo nesti tudi več jajc.

Da je vzrok za njih različno obnašanje v tem pogledu v zimskem in poletnem času iskati predvsem v različnih svetlobnih pogojih, so pokazali najboljše poskusi, pri katerih

so kokošim z umetno razsvetlavo dneve v zimskem času podaljšali na 14 ur. Seveda so jim dajali tudi primerno več hrane. Kokoši so tako dale do 30 odstotkov več jajc kakor običajno v zimskih mesecih.

Električna razsvetljava za kokošnike ne terja posebnih naprav. Upoštevati je treba samo to, da vidi kokoš že pri slabotnejši svetlobi kakor človek, a je občutljiva zoper svetlobo, ki bi jo slepila. Zato je uporabljati samo slabše žarnice in sicer z reflektorji, ki trosijo svetlobo enakomerno na vse strani in na čim večjo površino, tako da ni nobenih temnih kotov. Paziti je posebno na to, da so grede, na katerih čepijo kokoši, dobro svetljene, kajti drugače kokoši rajši v temnem počiva in potem seveda ne nesajo več jajc.

Priporočljivo jim je daljšati dan z umetno razsvetlavo v jutrnih urah, kajti tečaj so živali bolj spočite in prej pripravljene za jed kakor tudi za nesenje jajc.

„Še nas je“

Splitski »Narodni list«, ki ga ureja drugi podpredsednik Jugoslov nacionalne stranke dr. Grga Angjelinović, objavlja članek »Še nas je!«. Članek pripoveduje naslednjo resnično zgodbo:

»Nedavno je prejel ravnatelj neke ženske srednje šole v banovini Hrvatski zavoj z nekaj sto žepnimi koledarčki, ki jih je izdalo neko jugoslovansko dobrodelno društvo. Druga leta jih ni bilo težko prodati. Toda kaj naj stori z njimi v teh časih, ko je vsa jugoslovanska misel razpeta na križ prav v pokrajini, kjer se je rodila? Ali naj jih vrne društvu s pripombo, da jih ni mogoče prodati? To je bilo ravnatelju težko storiti, ker skrbi to društvo za neke naše brate, ki so od vseh zapuščeni. Ravnatelj je premišljal in premišljal.

Lani je bilo na njegovi šoli še lepo število Sokolič. Toda njihove vrste so se v zadnjem času zaradi nekaterih nemilih dogodkov in pretenj hudo razredčile in pri Sokolu je ostalo le še okoli 20 deklet s tega zavoda. Obrnil se bo nanje, da proda vsaj nekaj koledarčkov.

Napisal je okrožnico, ki jo je nesel sluga v vse razrede. Okrožnica je pozvala vse Sokolice od najmlajših do najstarejših naj se javijo ob desetih, ko bo glavni odmor pred ravnateljevo pisarno zavoda.

Ko je ravnatelj v glavnem odmoru odprl vrata svoje pisarne, je obstal ves osupel na pragu. Na hodniku se je gnetlo okoli 200 učenk vseh letnikov od najstarejših do najmlajših. Začuden jim je zaklical: »Za Boga, saj sem klical samo Sokolice!«

»Eh, saj smo tu same Sokolice!« mu je završalo nasproti iz množice mladih.

Staremu ravnatelju ki čeka samo še odluk o svoji upokojitvi, so zaigrale solze v obeh.

»Kaj vas je res še toliko?«

Se jih je mladih jugoslovanskih sokolskih duš. Več kakor slutimo mi vsi, ki stojimo sredi dnevnih političnih bojev in včasih obupavamo nad poslanstvom, ki ga nosimo. Vsi teh mladih jugoslovanskih duš je čista mirna in nepokvarjena 200 deklet v hrvaškem srednješkolskem zavodu, je ostalo prineseno jugoslovanske misli v zavesti, da tako najboljše služijo tistim, ki so jim najbližji. Hrvatom. Zavedajo se, da koristijo svojim najbližjim najboljše, če ljubijo svojega mladega kralja, če spoštujejo svojo Jugoslavijo in časte njeno zastavo. In kakor je bilo doslej, tako bo tudi v bodoče! Še smo tu in še nas bo!

Tako so govorile presenečenemu ravnatelju lepe nasmejane oči njegovih mladih učenk. In mali jugoslovanski koledarčki se niti razprodani niso do zadnjega še isti dan.

D o p i s i

MIRNA. V nedeljo po prvi sv. maši je imela tukajšnja sadiarska podružnica občni zbor. Pred občnim zborom je predaval o Siliptič iz Novega mesta Zelo smo veseli, ako se vrši kako predavanje, ne moremo pa preko tega, da predavatelj Slovenec rabi izraz »kakor!« Jabolka se ainvagonirajo na šif, pri nas so pa iz njih čnos kuha. Dalje tudi ni lepo, da je g. predavatelj v svojem predavanju grajal, ker je nakupovala jabolka Kmetijska družba. V znak protesta je nekaj članov zapustilo dvorano in ni prisostvovalo občnemu zboru. Naša želja je, da se v strokovnih predavanjih ne napada naša najstarejša združna organizacija Kmetijska družba.

MALA NEDELJA. Sokolska žeta priredil svojo vsakoletno običajno prednostno zabavo na rustno nedeljo 4. februarja ob pol 4. Na snoredu bodo sneovigra. Svoje pufčke, godba, ples in druge zabavne točke. Dostojne maske dobrodošle!

Politični pregled

Glede na sestanek jugoslovenskega in rumunskega zunanjega ministra v Vrhu izvajajo italijanski listi v svojih poročilih.

da bo posvet Balkanske zveze v Beogradu v znaku vzajemnosti njenih članic

In da bo odprl pot k ureditvi položaja v Podunavju in na Balkanu. Ta vzajemnost bo prišla do izraza v tesnejšem sodelovanju držav Balkanske zveze, ki se ji bodo mogle vsaj postopno pridružiti tudi druge države na jugovzhodu Evrope. Italijanski listi trdijo nadalje, da je bil sestanek v Vrhu prav tako važen kakor nedavni sestanek italijanskega in madžarskega zunanjega ministra v Benetkah in da bo glede na to izid posveta Balkanske zveze vsekakor v skladu s smernicami miroлюбne politike, za katero se zavzema Italija.

Po časopisnih vesteh iz Moskve je

bivši sovjetski zunanji minister Litvinov pri Stalinu v nemilosti.

Po odslovitvi iz zunanjega ministrstva je bil Litvinov imenovan za načelnika izvestilskega urada. Ker pa je zadnji čas ostro nasorotoval pohodu na Finsko, je bil zdaj odstavljen tudi s tega mesta. Brat Litvinova, ki je bil šele nedavno imenovan v komisijo za ureditev preselitve ukrajinskih Nemcev, je bil prav tako odstavljen s svojega mesta. Kakor poročajo

je začela zdaj spet neka nemška ladja nanašati zavezniške trgovske ladje na inženem Atlantskem morju.

Gre za pomožno vojno ladjo »Altmark«, ki je služila tudi kot pomožna ladja oklonic »Admiral Graf Spee«. Oborožena je s šestimi, navadnimi in s protiletalskimi topovi. Navadno plove pod zastavami nevtralnih držav in pod napačnim imenom.

Reuter poroča, da je vatikanski radio te dni govoril

o položaju prebivalstva na Poljskem.

Napovedovalec je dejal, da je panež z bolestjo slišal poročila o trolienju Poljske v katere vstajenje trdno veruje. Trolienje poljskega naroda je zelo veliko že v sovjetskem delu Poljske. Še huje pa je v nemškem delu. Tako iz Varšave kakor tudi Krakova. Pomorja. Poznana Slezija prihajajo poročila o preganjanju Poljakov. Iz zapadne Poljske izseljujejo prebivalstvo in hočejo zemljo dati Nemcem. Ljudi preganjanje v njihovi zimi z domov 70 odstotkov prebivalstva na Poljskem strda živla pa kljub temu vozijo iz Poljske v Nemčijo.

Po vesteh angleškega časopisa

je Stalin dokončno obvestil Hitlerja, da lahko Nemčija in sovjetska Rusija vodita vojne operacije vzporedno, nikakor pa ne povezano.

V Moskvi namreč smatrajo, da bi se narodi združili v skupno borbo proti Nemčiji in Rusiji, če bi postali tudi vojni zaveznici.

Kakor poročajo iz Tokia,

je neka angleška križarka na japonskem parniku prišla 21 nemških državljanov

In jih odvedla s seboj. So to po večini člani posadk nemških petrolejskih ladij. Prišli so jih Angleži zaradi tega, ker so še nemški vojaški obvezniki. Japonska vlada je izročila zavoljo tega zelo oster protest angleški vladi, češ da je Anglija kršila mednarodno pravo. Londonski listi odgovarjajo, da je japonska pritožba brez podlage, ker angleška križarka ni zagrešila ničesar nedovoljenega proti Japonci. Japonska je sama zmerom zahtevala pravico, da sme na podlagi mednarodnih pomorskih določb ustavljati in preiskovati vse trgovske ladje, predvsem nevtralnih držav.

Nedavno so se razširile vesti, da

so nemške čete zasedle vzhodno Galicijo.

ki jo je imela doslej v rokah sovjetske Rusije. V Berlinu in Moskvi vsa ta poročila odločno zanikujejo. Kljub temu pa rumunske vesti slej ko prej zatrjujejo, da so Nemci zasedli železnico proti Rumuniji. Nemške čete prihajajo na madžarsko-sovjetsko in madžarsko-rumunsko mejo baže zaradi možnosti napada Madžarske Rumunske in Turčije na sovjetsko Rusijo. Iz Moskve trdijo, da ni nemških čet v sovjetskem delu Galicije, pač pa priznavajo, da je v Lvovu 500 nemških uradnikov, ki nadzorujejo preseljevanje Nemcev iz sovjetskega dela Poljske.

Madžarski listi poročajo.

da zahteva Italija od Nemčije pojasnilo o njeni politiki.

Italija vprašuje Nemčijo, kako daleč nameravati iti Nemčija in Rusija na severu in na jugovzhodu Evrope. Zlasti terja Italija pojasnila, kako daleč misli Nemčija dopustiti prodiranje Rusije v Srednji in Južnovzhodni Evropi in kakšni so prav za prav načrti Nemčije in Rusije na Balkanu.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Na sejmu v Novem mestu so se trgovali za kg žive teže: voli I. po 5.50 do 6. II. po 4 do 5. III. po 3.50, telice I. po 5. II. po 3 do 4. krave I. po 4 do 4.50. II. po 3.50 do 4. III. po 2.50 do 3. teleta I. po 6. II. po 5 dinarjev.

SVINJE. Za kg žive teže so se trgovali: v Novem mestu: špeharji po 8 do 9, pršutarji po 6 do 7. v Murski Soboti: špeharji po 10, pršutarji po 8 do 8.50. v Celju: špeharji po 11 do 12, pršutarji po 8 do 9 din.

SIROVE KOŽE. V Novem mestu: goveje 12. telečje 16. svinjske 10. v Murski Soboti: goveje 10. telečje 12. v Celju: goveje 10 do 12. telečje 14 do 15. svinjske 7 din za kg.

KRMA. V Novem mestu: seno 130 do 150, slama 50. v Murski Soboti: seno 80, slama 40. v Celju: lucerna 70. seno 70 do 90, slama 40 din za 100 kg.

MED. V Novem mestu 18. v Murski Soboti 14 do 15. v Celju 19 din za kg.

VINO. Pri vinogradnikih se je dobilo: v novomeškem okolišu navadno mešano vino po 3 do 4. finejše sortirano po 6. v celjskem okolišu pa navadno mešano po 4 in finejše sortirano vino po 5 do 6 din liter.

KROMPIR. V Novem mestu 175. v Murski Soboti 100. v Celju 150 do 170 din za 100 kg.

FIŽOL. V Novem mestu 450 do 300. v Murski Soboti 400. v Celju 600 do 700 din za 100 kg.

Sejmi

29. januarja: Rajhenburg, Vojnik.

30. januarja: Rakek.

1. februarja: Jurklošter.

3. februarja: Kalobje, Lukovica, Loški potok, Skofja Loka, Krško, Gornja Radgona, Žužemberk.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 23. t. m. v devizah (prve številke pomenijo službene tečaje, druge v oklepajih pa tečaje na svobodnem trgu):

1 angleški funt za 175.20 do 178.40 (za 216.42 do 219.62) din;

100 francoskih frankov za 99.05 do 101.35 (za 122.41 do 124.71) din;

1 ameriški dolar za 44.25 do 44.85 (za 54.80 do 55.20) din;

1 holandski goldinar za 23.51 do 23.89 (za 29.04 do 29.42) din;

1 belgijsko belgo za 7.44 do 7.56 (za 9.19 do 9.31) din.

Nemške klirinške marke so bile po 14.80 din. Vojna škoda se je trgovala v Beogradu po 427 do 427.50 din.

Drobne vesti

Veliko povpraševanje po naših konjih za izvoz. Zaradi vojne je v vseh državah zadnje mesece veliko povpraševanje po konjih. Tudi v naši državi zbirajo kupci in prekupčevalci konje. Kupujejo težke konje za topništvo kakor tudi lahke za konjeniške oddelke. V naši državi bi kupci iz drugih držav radi nakupili okrog 20.000 konj, vendar je vprašanje ali jih bomo lahko toliko izvozili.

Novice

Nov načelnik našega generalnega štaba. Z ukazom kraljevega namestništva je imenovan za načelnika našega generalnega štaba armadni general Peter Kosić doslej krajevni poveljnik v Beogradu. Novi načelnik generalnega štaba je 18 t. m. prevzel posle od armadnega generala Dušana Simovića, ki je bil z istim ukazom razrešen in postavljen na razpoloženje.

Nadaljnja preureditev države. »Jutro« razpravlja te dni v uvodniku o dr. Mačkovih političnih izjavah v Zagrebu in izvaia med drugim: »Državnopravno je mogoče organizirati ostale banovine preden se sestan narodna skupščina. Uredba z dne 26. avgusta izrecno pravi, da se morejo določbe uredbe o banovini Hrvatski s kraljevim ukazom razširiti tudi na ostale banovine in se ob tej priliki lahko posamezne banovine spojinijo in njihov obseg spremeni. Pravna možnost torej obstoji. Toda dr. Maček je zdaj z vso odločnostjo poudaril, da on ni za tak postopek, češ da se bo moglo o nadaljnji preureditvi države razpravljati šele, kadar se bo sestala nova narodna skupščina. Dr. Maček se pri tem sklicuje na besedilo sporazuma, ki ga je sklenil v imenu hrvatskega naroda s predstavnikom krone g. Cvetkovićem. V tem sporazumu je rečeno, da bo vlada v soglasju z odločujočimi činitelji pripravila vse, kar je potrebno za preureditev državne zajednice, in se bo dokončni obseg hrvatske banovine določil o priliki preureditve države. Dr. Maček je to besedilo tolmačil tako, da bo šele narodna skupščina, ki se bo izvolila, pripravila preureditev vse države. Tudi v svojih izjavah tujemu tisku je naglašal kot glavno nalogo narodne skupščine, da dovrši delo preureditve države, započeto z ustanovitvijo banovine Hrvatske. Vprašanje je s temi izjavami postavljeno s pravnega na politično področje. Dr. Maček je jasno povedal svoje stališče: nadaljnjo preureditev države je treba odložiti, dokler se ne sestane nova narodna skupščina. Z drugimi besedami se pravi to, da se z odlaganjem volitev odlaga tudi ustanovitev nadaljnjih avtonomnih banovin.

Jugoslovenska nacionalna stranka v Srbiji. Politični prvači Jugoslovenske nacionalne stranke so bili zadnje dni zelo delavni. Priredili so večje število shodov in sestankov. Bivši predsednik vlade Jevtić je imel več zborovanj v požarevskem srezu. Bivši minister dr. Dragutin Kolić je govoril na zborovanjih in posvetih v kragujevskem in gruzanskem srezu, Velimir Popović na shodu v paraćinskem in rovanickem srezu. Dobrisav Jevdjević pa v kočanskem srezu. Večje število zborovanj je bilo tudi v južnih krajih države.

Iz Legije koroških borcev. Z ukazom kraljevskih namestnikov je bila ustanovljena posebna spominska kolajna za one, ki so se v letih 1918. in 1919. borili za našo severno mejo. Legija je za prijavo za podelitev kolajne izdala z odobrenjem vojaških oblastev poseben obrazec, katerega prejmejo vsi člani društva. Pozivamo člane v Ljubljani, da dvignejo obrazce čim prej v društveni pisarni na Cankarjevem nabrežju 7-I in sicer v času od 6. do 12. in od 14. do 19. ure. Tam prejmejo tudi vsa navodila za popolnitev teh prijavnih obrazcev. Članstvo zunanjih krajevnih organizacij prejme tiskovine pri

svojih upravnih odborih. Po tem potu vabimo tudi še neorganizirane borbe, da se prijavijo društvu kot redni člani. Rok za prijavo je odrejen od komisije pri štabu IV. armijske oblasti ter se prijave po 31. januarju ne bodo več sprejemale. Tovariši, ne odlašajte s prijavi na zadnje minuto.

* **Nereshična tuja vest.** Zagrebški listi objavljajo naslednje ugotovitve Agencije »Avala«: »Vesti, ki so jih zadnje dni objavili nekateri tuji listi, da je baje jugoslovenska vlada pristala na prehod tujih čet čez jugoslovensko ozemlje, so čisto netočne in povsem neutemeljene.«

* **Glasilo sarajevskega nadškofa Sarića o ženski volilni pravici.** Glasilo sarajevskega nadškofa dr. Sarića »Katoliški tjeđnik« se je izreklo proti uvedbi ženske volilne pravice. Med drugim piše: »Mi ne odrekamo našim ženskam sposobnosti za pravično presojo političnih dogodkov. Trdimo pa, da je politika za žene samo postranska zadeva in da prvenstveno mislijo samo na to, kako bi se omožile. Ženska je poklicana igrati prvo vlogo v domačem življenju v okviru svoje rodbine. Politiko in javno življenje naj prepusti moškemu, kakor je to bilo skozi tisočletja. Dovolj smo že škodovali ženskam, ko smo jih postavili v pisarne, tvornice in delavnice, kjer se morajo odrekati svojemu glavnemu pozivu: materinstvu.«

* **Žrebanje tobačnih srečk.** Na 133. žrebanju tobačnih srečk so bile za amortizacijo izžrebane naslednje serije: 11, 508, 534, 538 674 771, 820, 907, 997, 1151, 1300, 1321, 1448, 1687, 1741, 2027, 2097, 2128, 2216, 2233, 2305, 2455, 3013, 3050, 3110, 3134, 3246, 3316, 3356, 3611, 3910, 3943, 3966, 4047, 4190, 4372, 4440, 4580, 4587, 4709, 4882, 5559, 6185, 6282, 6293, 6351, 6381, 6388, 6484, 6733, 6827, 6849, 6996, 7164, 7528, 7534, 7609, 7729, 7914, 8297, 8362, 8492, 8522, 8676, 8846, 9295, 9623, 9862, 9976. Serije in številke izžrebanih dobitek: ser. 6416 št. 16 — 100.000 din; ser. 8389 št. 77 2.500 din; ser. 3145 št. 13 — 500 din; ser. 6198 št. 93 — 500 din; po 100 din: ser. 631 št. 50, ser. 768 št. 20, ser. 1337 št. 41, ser. 2334 št. 31, ser. 2662 št. 93, ser. 3050 št. 47, ser. 3448 št. 94, ser.

3729 št. 58, ser. 3838 št. 92, ser. 4336 št. 99, ser. 6046 št. 80, ser. 7794 št. 37, ser. 2764 št. 43, ser. 9610 št. 45, ser. 9893 št. 5, ser. 2110 št. 48, ser. 3569 št. 96, ser. 3729 št. 89, ser. 3898 št. 30, ser. 6546 št. 69, ser. 7112 št. 8, ser. 7313 št. 7, ser. 7433 št. 29, ser. 7629 št. 9, ser. 7643 št. 29.

* **Žrebanje srečk Rdečega križa.** Pri 104. žrebanju srečk Rdečega križa 15. t. m. so bile izžrebane za amortizacijo naslednje serije: 474 874 885 1273 1547 1571 3176 3256 3297 5558 3972 4441 4962 4965 5656 6024 6189 6198 6647 6974 7151 7618 7943 8076 8335 8601 8855 8869 9066 9138. Nadalje so bili izžrebani nastopni dobitki:

serija	štev.	dobitek	serija	štev.	dobitek
531	73	50.—	4620	4	50.—
655	20	50.—	4636	70	50.—
770	23	50.—	5046	74	50.—
1169	69	50.—	5559	79	200.—
1325	63	50.—	6125	48	50.—
2423	51	500.—	6260	72	50.—
3224	83	500.—	6426	10	50.—
3244	5	200.—	6884	74	50.—
3452	65	50.—	7099	56	200.—
3523	89	50.—	7301	88	50.—
3787	48	50.—	7715	86	50.—
4278	66	50.—	8752	78	50.—
4311	39	200.—	8979	61	1.000.—
4350	60	50.—	8981	55	25.000.—
4504	18	200.—			

* **Prepoved tombole in srečolova v javnih lokalih na Hrvaškem.** Ban dr. Šubašić je izdal odlok, da bo od 31. t. m. na področju Hrvatske prepovedano prirejanje srečolove, tombole, loterije in druge igre podobnega značaja v vseh javnih lokalih. Te prireditve so se zelo razpasle po vsej državi, vendar jih je najbrž največ v Sloveniji. Morda bo zgled Hrvatske našel posnemanje tudi pri nas. Podobni srečolovi so škodljivi, ker na njih zapravljajo denar najsiromašnejši ljudje.

* **Visoko starost je dosegel sodni official v p. g. Jožef Mušič v Ptuiju,** ki je te dni praznoval svojo 95letnico. G. Mušič je do svoje upokojitve služboval pri okrajnem sodišču v Rogatcu, še prej pa kot zasebni nameščenec na Dunaju in v Trstu. Kljub visoki starosti je še vedno čil in ljubitelj narave. Še mnogo let!

* **En dan sedem rajnkih v Zagorju.** V Zagorski dolini že dolgo ne pomnijo, da bi imeli v enem dnevu kar sedem rajnkih. Grobar Janez je skoraj opešal pri kopanju grobov, dasi

sicer niso vseh mrtvih pokopali v enem dnevu. Predzadnjo soboto dopoldne so pokopali najstarejšo ženo v dolini, 93 letno Marijo Selakovo, po domače Drganko. Popoldne so Zagorjani ob velikem številu spremili do groba prerano umrlo go. Bevčevno. Se isti dan je umrla v Toplicah 86letna Marija Medvedkova, vdova po rudarju. V noči na predzadnjo nedeljo je po kratki bolezni umrla v Toplicah pri svojem sinu trgovcu g. Mrnuhu 76letna mati Ana Mrnuhova. Pokojnica je morala prestopiti v življenju mnogo težav in borb. Pred dvema letoma je izgubila moža v Ameriki, kamor je bil šel pred 30. leti. Pokojnica je bila verna žena. Vsa leta je bila zvesta naročnica »Domovine«, katero je vsak teden prečitala z velikim užitkom in kot globoko verna žena ni nikoli v njej našla kaj neevernega. Poleg teh pokojnikov so pokopali tudi štiri otroke, med njimi dvojčka rudarja Obreze iz Kisovca, ki sta umrla takoj po rojstvu. Bodi vsem rajnkim lep spomin!

* **Nova železniška postajna poslovnica na mejnih prehodih v Julijski krajini.** Tržaška železniška direkcija se je v zadnjem času lotila gradnje novih, delno pa povečanja do zdajšnjih obstojnih poslovnih na vseh železniških mejnih prehodih v deželi. Predvsem bodo zgradili novo železniško postajo na Reki. Znatno bodo povečane železniške postaje v Postoini, Podbrdu in Trbižu. V Trstu pa pripravljajo gradnjo novega osrednjega železniškega postajališča, ki bo moralo biti enako kakor na Reki dograjeno še pred koncem prihodnjega leta.

* **Pomanjkanje kuriva v Trstu.** V Trstu, kjer običajno kurijo z ogljem ali koksom, je nastalo v poslednjih tednih pomanjkanje kuriva.

* **Živilske karte v Italiji.** Povsod po deželi so oblasti pričele deliti med prebivalstvo karte za živila, ki jih je vlada že pred meseci sklenila uvesti. Zato je bilo v preteklem novembru po vseh občinah tudi posebno štetje prebivalstva. Opozarjajo se vsi oni, ki ne bi o pravem času prejeli nim priredajočih kart, da jih sami reklamirajo in dvignejo pri pristojnih občinskih oblastvih. Karte se glase na upravičence in jih ni mogoče prenesti na druge. Zaenkrat se bo prejemale na te karte le kava, a pozneje se bodo na ta način razdeljevala še druga živila.

* **Tudi v Dalmaciji je hud mraz.** Huda zima je prignala divjačino v Primorje. Nad Solitom se pogosto vidijo tate divjih gosi in

ALI HOČETE

dobrih člankov o vseh zadevah, ki Vas zanimajo? Zahtevajte od Uprave v Ljubljani, Dalmatinova 8/D — eno številko revije »Prijatelj« brezplačno na ogled, kjer dobite različne praktične nasvete.

Paul Keller

11

DOM Roman z gora

Poslovenil B. R.

Z vrha se je začul rezek krik. Bila je Lenka, ki je prav tedaj zvedela strašno resnico. — Težkih korakov se je Berce vrnil proti domu — — —

Spet se je raznesla po vasi novica o smrti in ljudje so onemeli. Strah je prevzel vse. Toliko žalosti v eni hiši zbudi povsod strah. Tiha groza se je vmešala v ta strah, kakor bi se bila tu očitovala božja kazen za grehe, ki jih množica ni dobro poznala. Toda sočutje se je zbudilo v mehkejših srcih zaradi obeh osirotelih otrok. To sočutje bi jima lahko pomagalo do zmage v boju za dom. S sočutjem bi si bil Bukovnikov Henrik lahko odkupil domačijo v srcih soljudi, ki jo je v dolgih letih tako pogrešal. Bil je ugoden trenutek, ki pride le enkrat v življenju.

Nekaj izrazov prijateljstva je prišlo z vasi. Ljudje so ponujali vozove, tudi drugačno podporo, in tucat ljudi je reklo, da bi radi nesli krsto na pokopališče. Kmet, ki se je pred nekaj dnevi opravičil zaradi prehlada, je zbral teh tucat ljudi. Poslal je deklo v Bukovnikovo hišo, da povpraša, ali potrebujejo nosače.

Matija Bernik je to novico prinesel Henrik.

»Ljudje postajajo pametnejši in spodobnejši, Henrik! Glej, saj niso tako slabi. Samo

s tvojim očetom se niso mogli razumeti. Bolje bo Henrik, da prvi pokaže prijazen obraz, kajti drugače boš tujec, čeprav boš doma. To mi lahko verjameš.«

»Očeta niso marali nesti, je mračno rekel fant... Zakaj ne?«

Matija se ni takoj spomnil pametnega odgovora. Rdečica je zagorela na dečkovem obrazu.

»Ker so neumni, ker so zlobni! Matija, slišal sem, kako so takrat v mestu govorili o mojem očetu. Vsi so se smejali nesramnemu brivcu, in ko sem mu skoraj nos razbil, so hoteli pasti po meni. Dvajset dedcev na slabotnega fanta! Matija, oni ne smejo nositi moje matere. Ne trpim tega!«

Gospodovalni ponos vseh Bukovnikov je udaril pri fantu na dan. Matija pa je ostal miren in prizanesljiv.

»Henrik, saj se sami ponujajo! Takšna je pač navada na vasi. Če bova to odklonila, bo huda zamera in žalitev.«

»Tako? Očeta pa niso žalili? Prosjačil sem, moledoval, naj ne mislijo, da je on zažgal, pa so se iz mene norčevali. Ne, Matija, ne trpim, da bi nosili mojo mater!«

»Poslušaj me, Henrik! Glej, skedenj bomo spet postavili in hlev tudi. To ni težavno. Tudi gospodarstvo se bo dalo spet dvigniti pokonci. To ni težavno. Vse se da narediti, če je le denar pri hiši. Toda, Henrik, — ljudje so ljudje. Naučiti se morajo šele, da bodo dobri z nami. To je poglavito, Henrik! To je več, kakor pa če bomo mi spet popravili skedenj in hlev. Glej, jaz sem bil prej uboga reva. Komaj da sem imel druge hlače za nedeljo. Toda doma sem bil, dom sem imel. To pa zaradi tega, ker so bili ljudje z menoj

dobri. Tvoj oče, Henrik, ni imel nikoli takšnega doma.«

»Ali misliš tudi ti slabo govoriti o mojem očetu, Matija?«

»Nikar ne jokaj, Henrik! Samo zato govorim tako s teboj, ker si velik, pameten fant. Nesreča Tvojega očeta je bila v tem, da se z ljudmi ni razumel. Saj ne trdim, da je bil samo on temu kriv. Pravim samo, da je bila to njegova nesreča. Saj moraš sam uvideti, — zmerom osamljen ni mogel ostati in zmerom se tudi ni mogel v mesto voziti. Zato je postal čemeran. Zatekel se je nazadnje k Beretu in to je bila njegova nesreča.«

Fant je tiho jokaj. Bernik mu je ovil roko okoli vratu.

»Henrik, ti si tako navezan na dom. Potrebno je, Henrik, da imava na vasi prijatelje. Tako sem neroden in ne znam ti dobro razložiti, kako to mislim. Vem pa to: ljudi potrebujeva, čeprav jih ne potrebujeva. Morava sprejeti, Henrik!«

»No — pa jim reci, naj nosijo mater. Saj si pametnejši in starejši, — moraš vedeti, kako je prav.«

Tedaj so se odprla vrata in Lenka je stopila v izbo.

Njene rjave oči so bile solzne. Glas ji je drhtel, ko je rekla:

»Matija — ona je rekla — ona je rekla naši Marti — da ste vi — da ste vi našo mater poljubili —.«

»Lenka! Kaj ti je prišlo na misel! Kdo je to rekel?« je vzkliknil Bernik.

»Kdo je to rekel, Lenka?« je zajecjal Henrik.

»Ocepkova — Ocepkova dekla je bila. —

divjih rac, kar smatrajo domačini za predznak še hujšega mraza. V severni Dalmaciji je hud mraz, a v južni je zima malo popustila.

* Silni snežni meteži v državi. Še mnogo bolj kakor v Sloveniji je snežilo te dni v južnih pokrajinah države, najbolj v Bosni. Iz Banje Luke poročajo, da je v nekaterih krajih zapadlo že nad 3 m snega. Zaradi velikih zametov je povsem ustavljen promet. V vasi so se priklatile črede volkov. Zato so kmetje zaposlili bansko upravo, da jim dovoli prost lov. Debel sneg je zapadel tudi v dalmatinskem Zagorju, v Splitu je pa deževalo. V vsej Dalmaciji razen v južnih krajih je ostalo spet občutno hladno. Zadnje dni je mraz povzročil posebno veliko škodo v Splitu in okolici, kjer vrtnarji goje zadnja leta posebno množno cvetja.

* Govedina na hrvaškem podeželju po 4 din kg. V mnogih krajih na Hrvaškem zelo primanjkuje krme za živino, posebno tam, kjer so bile jeseni poplave in niso imeli otave. V Križevcih in v mnogih krajih v Podravju kmetje koljejo živino in sami med seboj prodajajo govedino. Meso je zaradi tega izredno poceni, in sicer govedina po 4 din, telatna pa po 5 din za kilogram.

* Smrtna nesreča starega postreščka. Nedavno zvečer se je na glavni postaji v Ljubljani pripetila huda nesreča 65-letni postrešček Franc Tominc je dajal nekemu potniku prtljago v vlak. Ko je vse oddal, je stopil v vlak da prevzame nagrado. Medtem ko mu je potnik odšteval drobiž, je vlak potegnil in stari mož je skočil iz vlaka. Odskočil je tako nesrečno, da je z glavo priletel naravnost na tračnico in obležal v krvi. Železničarji, ki so bili v bližini, so brž pobrali nesrečnega moža in poklicali reševalce, ki so ga preneli v bolnišnico, kjer je kmalu umrl.

* Smrt v lončarski peči. Pri lončariu Sivki pri Sv. Mariji niže Ptuja sta bila kot pomočnika zaposlena 21letni Ivan Jakobanc in eno leto mlajši Joško Kolarinec, oba iz Hrvaške. Nedavno zvečer sta Jakobanc in prvi pomočnik Mikša pomagala luščiti bučnice pri Lesarjevih na Forminu. Ko sta se kmalu po polnoči vrnila v svoje stanovanje, jima je Kolarinec oduril. Nato so vsi trije zavili namesto v spalnico k peči, kjer se že glinasta nosoda, da se ogrejejo. Pomočnik Mikša je bil kmalu snat, Jakobanc in Kolarinec pa sta še ostala pri peči, kjer ju je gospodinja našla zjutraj mrtva. Zastrupila sta se z ogljikovim monoksidom, ki je uhajal iz peči.

Ona je rekla Marti, jaz — jaz sem pa slišala!

Matija je planil iz sobe proti kuhinji. Presenetil je tam dve dekli, ki sta klepetali.

»Babica nemarna kaj si rekla? Otroku? Otroku!«

Dekla je prebledela in se zatekla v kuhinjski kot.

»Kaj je? Kaj je? Ježeš, tepel me bo!«

»Kaj si rekla o meni in mrtvi gospej Bukovnikovi? Kaj?«

Bernik ki je rekel te besede, je grozeče storil k njej.

»Nič nisem rekla — nič — Ježeš!«

Bernikova roka je težko padla na njeno lice.

»Priznaj deklina, ali pa —!«

»Moj bog, moj bog, — pustite me —! Saj!«

»Kaj si rekla, hočem vedeti!«

Snet je grozeče dvignil desnico.

»Samo to sem rekla, kar drugi govore. Naš gospodar je rekel — žena — vsa vas — Saj nisem prav nič kriva —.«

»Vsa vas? Veni! In reci svojemu gospodarju, da bom pse nagnal na vsakogar z vasi, kdor stopi na naše dvorišče.«

»Pobil to bom! Pobig jo bom!« je besno kričnil Henrik in se zagnal proti dekli. Bernik ga je odtrgal od nje.

»Pusti jo, Henrik! Naj gre!«

»Izousti me, Matija! Pobil jo bom!«

Henrik je s pestjo zamahnil proti Matiji, ki ga je držal, dekle pa je med tem vreščalo zbežalo.

• • •

Šele čez dolgo, ko se je fant nekoliko pomiril, mu je rekel Bernik:

»Nisi prav storil, Henrik. Neumnica je sama to govorila, kar govori vsa vas. Toda, Henrik, tudi jaz sem bil velik osel. Prav si imel: ti ljudje ne smejo nesti tvoje matere. Preveč so zlobni!«

Deček mu je pokazal hrbet. Tresel se je od jeze in bredel po svojih črnih mislih. Bernik ga je opazoval in čutil je, kaj se godi v njegovi mladi duši. Potem je prijateljsko rekel:

»Henrik, pojdiva k tvoji mami!«

V mali sobi je stal mrtvaški oder. Mirno je ležala žena na beli blazini: Henrik je na glas zaihtel in pokleknil h krsti. Matija je stal zraven njega s sklenjenimi rokami: dolgo je molče opazoval blede obraz rajnice. Kakšna tiha sreča je bila, da je smel tako dolgo stati tu.

»Henrik,« je tiho rekel. »Zelo rad sem imel tvojo mater, toda poljubil jo bom zdaj prvič!«

Sklonil se je nad krsto in poljubil smehljajočo se rajnico.

Potem je prijel dečka za roko in ga odvedel ven. In Henrik se je tesno prižl k njemu.

• • •

Novo življenje je prišlo na Bukovnikov dom. Tam daleč na vasi je stal v kolnici voz za cunje in pes Pluton je ležal ves len na Bukovnikovem dvorišču. Z dolgočasno imenitnostjo je prenašal jazbečarjevo nagajanje.

Matija Bernik ni več hodil nakupovat cunje. Zdaj je postal upravitelj Bukovnikovega posestva.

Kmetje na vasi so se smejali. Saj je tudi smešno, če poskuša cunjar postati veleposestnik. Za kmetovanje je treba razumnosti: ne več pa denarja. In obojega Matija po njihovi

vem prepričanju ni imel. Zlasti denarja ne. Brivec je njemu v čast napravil pesmico, kjer je bilo med drugim rečeno:

»Novi gospod ima groša dva, vozek za cunje in lenega psa...«

Ta pesem je postala zelo priljubljena na vasi in celo otroci, ki so še platno prodajali, so jo znali na pamet. Nekaj umetnik je napravil še melodijo, tako da so pesem lahko žvižgali in peli. Pesniku je prinesla dosti priznanja in vsi so pravili o njem, da je zelo hudomušen in da je bolj odprte glave kakor drugi.

Matija Bernik je pesem seveda tudi slišal in je sklenil, da bo v pesmi, ki jo bo on napisal in poslal v neki zavaben list, kjer bo zanesljivo tiskana, pošteno odgovoril brivcu in drugim vaščanom.

Matija je bil v svojih prostih urah pesnik. Delal je navadno samo priložnostne pesmi za godove in podobne slavnosti, toda nekaj pesmi so mu že objavili v listih in prepričan je bil, da mu bodo tudi to, ki jo bo zdaj napisal za odgovor na brivčevo.

Tedaj je nekega dne odkril na plotu pred Bukovnikovim dvoriščem napis: Brivec je osel! Oskrbnikov sin Janez je med muzanjem priznal, da je on oče tega napisa, in je še dodal, da je s takim napisom okrasil vse vaše plotove. Za to priznanje je dobil od Matije nepričakovano, a zelo kreklo klofuto.

Po prizadevanju starega učitelja, je Matija postal uradni varuh nad Bukovnikovima otrokoma Henrikom in Lenko.

Po vasi je završalo, ko se je razvedelo, da kupuje Bernik posestvo za Bukovnikovega Henrika in da bo Henrik svoj sestro »izpla-

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

• • •

teh krajih še izza svetovne vojne. Znano je namreč, da so Nemci na tem bojišču uporabljali strupene pline in da so prav zraven Novaka imeli skladišče za te pline. Pred leti so kmetje našli več steklenic. Ker so jih odprli, so potem v groznih mukah umrli. Zato mislijo, da se je ta primer ponovil tudi zdaj.

* **Smrtne opekline.** V Novakih pri Pazinu se je pripetila pri Sestanovih huda nesreča. Sele 2 leti stari Drago, ki ga je mati pustila za nekaj trenutkov brez nadzorstva, je zvrnil v kuhinji nase lonec kropa. Otrok je za strašnimi opeklinami umrl.

* **Med prevozom v bolnišnico se je smrtno ponesrečil.** V Opločnici pri Konjicah je padel 30-letni hlapec Karel Bornekar pred dnevi pri smučanju in se močno poškodoval, tako da je bilo potrebno zdravljenje v bolnišnici. Ko ga je vozil gospodar z vozom v Celje, da bi ga oddal v bolnišnico, se je konj, ki je bil vprežen v voz, splašil in je močno potegnil voz. Bornekar je padel z voza, kolo je šlo čezenj in mu prizadejalo hude poškodbe na spodnjem delu telesa. Bornekarja so prepekljali v celjsko bolnišnico, kjer je umrl za poškodbami.

* **Gorelo je pri posestniku Mirku Sernecu v Šmartnem na Pohorju.** Požar je nastal v gospodarskem poslopiju, ki je zgorelo skupaj z dvema kmetijskima strojema. V gospodarskem poslopiju je imel gostilničar Martin Jerman shranjenega 2500 kg slame in 7000 kg sena. Tudi to je zgorelo. Požar je bržkone povzročil ogorek cigarete, katerega je kdo izmed gostov vrgel na kako nevarno mesto v bližini ali v gospodarskem poslopiju.

* **Zrtev vlaka in žrtev hude zime.** Pred dnevi se je vračal 66letni Kumpergar Mihael, delavec iz Vrba, občina Sv. Jurij ob južni železnici, iz Proženške vasi zvečer domov. V Vrba je pri prehodu čez železniško progo spregledal vlak, ki je vozil iz Rogatca v Celje. Vlak je moža z zračnim pritiskom vrgel ob kamenje proge, da je obležal mrtev. Za njim žaluje nepreskrbljena vdova. Te dni je šel posestnik Peček Anton iz Straže, občina Dramlje, v Celje po smodnik za domačo obično, a se ni več vrnil. Domači so ga iskali in so ga čez več dni našli mrtvega v gozdu za Dramljami. Ponesrečenec je bil v pozni noči zašel s poti v gozd, kjer je zmrznil. Peček je zapustil devet otrok.

* **Pod ledom je utonil.** Nedavno se je nedaleč od Markovičevega sela na reki Korani

blizu Karlovca zgodila huda nesreča. Z dvema konjema vpreženi kmečki voz, na katerem sta sedela kmeta Marko Ivanovič in Nikola Antonič, se je peljal čez zamrzo Korano. Nenadno se je pa vdrl led in voz z obema konjema in kmetoma je izginil v valovih. Ivanovič in oba konja so utonili, Antoniča so pa rešili štirje kmetje, ki so bili priče nesreče.

* **Do smrti povežena.** Avtomobilski izvožek Čampa v Mariboru je te dni s svojim avtomobilom vozil po Aleksandrovi cesti proti Slovenski ulici z zmerno brzino. Zgodilo pa se je, da je v trenutku, ko je hotel čez križišče Aleksandrove in Kopališke ulice, privozil iz Kopališke ulice tovorni avto. Da bi preprečil morebitno nesrečo, je g. Čampa potegnil zavore, ki pa niso imele nobenega učinka in je avto zdrsel z desne strani preko široke ceste na levo stran na pločnik. Ljudje, ki so bili na pločniku pred Moravčovo trgovino na Trgu svobode, so naglo odskočili. Toda po nesrečnem naključju je avto zagrabil mlajšo žensko in jo potisnil k zidu Scherbau-movega paviljona. Pritisk k zidu je bil tako močan, da je ženska obležala nezavestna. Neki avtomobilski izvožek je nezavestno žensko naložil na avto in jo prepeljal v bolnišnico, kjer pa so zdravniki ugotovili, da je vsaka pomoč zaman, ker je že umrla. Kmalu po nesreči so tudi ugotovili ime smrtne žrtve. Je to 28letna pečarijeva hčerka Gizela Filipičeva. Strašna nesreča je zbudila v Mariboru toplo sočustvovanje z nedolžno žrtvijo, saj je bila pokojnica priljubljena dekle.

* **Ne pričaj po krivem!** Mali kazenski senat v Mariboru je obsodil 30letno zasebnico Josipino Fonovičovo na mesec dni zapore in izgubo častnih državljskih pravic za dve leti pogojno za pet let, ker je na javni ustni razpravi pred mariborskim sodiščem v kazenski zadevi zoper svojega moža lažno pričala.

* **Ciganska padarica zapustila pol milijona dinarjev.** Po slavonskih vaseh se siromašni kmetje še po večini zdravijo s pomočjo mazaveč in vračarij. Pred dnevi je umrla ciganka Tonka Nikoličeva iz Babine grede pri Diakovu, ki je bila daleč naokrog znana pod imenom »baba Tonka« in je slovela kot imenitna padarica za ženske bolezi in umetne splave. Kmetje po slavonskih vaseh hranijo mnogo starega, zlatega denarja in baba Tonka je za svoje »oneracije« računala na pet malih dukatov ali na en velik dukat, ki je vreden nad

1000 din. Včasih pa je znašal njen račun tudi po 4000 do 5000 din. Nasproti bolnikom se je zadržala nad vse važno in je zahtevala od njih, da so ji za vsak obisk brezplačno dali na razpolago voz, razen tega pa še kosilo in dobro mero žganja. Baba Tonka, ki je veljala za najuglednejšo padarico Slavonije, je v zlatih dukatih in našem denarju zapustila nad pol milijona dinarjev.

* **Sleparstvo na tomboli.** Pred tričlanskim senatom sta se zagovarjala 20letni Franc Lorgier in 23letni Ivan Kaligaro, delavca iz Šoštanj. Lorgier in Kaligaro sta se lani maja udeležila gasilske tombole v Šoštanju. Ko je bil izklican drugi glavni dobiček, je Lorgier napevil izklicane številke na tombolsko karto in jo izročil Kaligaru, da bi jo predložil komisiji in dvignil dobiček. Kaligaro pa je opazil, da so številke na tombolski karti prelepljene z drugimi. Izročil je tombolsko karto Raiku Veničniku z naročilom, da jo izroči komisiji in dvigne dobiček. Ko je nato finančni organ pogledal tombolsko karto, je takoj opazil sleparstvo in je Veničnika prijel. Ta pa je povedal, kdo mu je dal tombolsko karto. Lorgier in Kaligaro sta bila obsodena vsak na tri mesece zapore pogojno.

* **Vlomilci odnesli za 13.000 din gotovine in za pet tisočakov blaga.** V Spodnji Koreni je bil izvršen velik vlom s katerim je oškodovan gostilničar in trgovec Stanko Ftič za 18 tisoč din. Vlom so izvršili neznanci na novoletno noč. Razbili so blagajno iz katere so mu pobrali 13.000 din gotovine ter so se nato zadržali z raznim blagom v skupni vrednosti 5000 din. S plenom so neopazeno pobegnili in ni nobenih sledov.

* **Roparski napad na tri ženske.** Na Ptičevu pri Sladki gori bivata v samotni hišici dve že priljubljeni sestri Frančiška in Ana Senčarjevi. Nedavno ponoči ju je v spanju presenetil zakrinkan ropar velike postave, fima posvetil v obraz, pokazal revolver in zahteval denar. Prestrašeni ženski sta takoj povedali, da je denar v skrinitvi, od katere sta izgubili ključ. »To bomo že naredili,« je rekel ropar, in tedaj se je prikazal še njegov pomagatelj, maihne postave, ki sploh ni izpregovoril. Tudi pomagatelj je bil zakrinkan. Med tem se je zbudila tretja ženska v hiši vdova Šorajčeva. Vlomila sta v skrinitvo, vzela 1300 din in vračala še Šorajčevo za denar. Ker se je malo obotavljala, je dobila z roko močan udarec po glavi. Dati je morala 150 din.

čal. Posestvo so ocenili ne dosti nad skupno vsoto vseh dolgov, ki jih je Henrik prevzel. Dekle je dobilo majhno vsoto, ki so jo naložili v hranilnico.

»Ko nam pojde bolje, Lenka,« je dejal Matija, »boš seveda dobila toliko, kolikor ti bomo mogli dati. Zdaj pa posestva ne smemo preveč obremenjevati, če hočemo izvoziti iz blata.«

Dekle ni razumelo, za kaj prav za prav gre. Vesela je bila, da je smela ostati na domu.

Takrat se je zgodilo tudi nekaj, kar je bilo vzrok, da je moral biti Janez še enkrat tepen. In sicer tole:

Kopici otrok, ki so mu peli o »dveh groših in lenem psu«, je ježno, a vendar zmagovalno zaklical, da ima Matija Bernik več denarja, kakor je vredna vsa beračija na vasi, da je vso vas potegnil za nos, ker ima štiri-deset tisoč, da celo sto tisoč tolarjev in da tega nihče ni vedel. In ko so se mu fantje smejali, jih je vprašal, kako naj bi bili tako hitro in lahko plačani vsi dolgovi, če ne bi bil Matija dal denarja? Saj nihče drug ne bi bil dal posojila na zadolženo posestvo.

Ta pogovor na cesti je imel tri posledice:

1. Matiju Berniku so naložili dohodnino in občinske davke;

2. Na vasi so še bolj klepetali kakor prej in

3. Janez jih je spet dobil.

Poslednje se je zgodilo nekega mirnega, dolgočasnega večera v Rogljevih izbi. Oče je bil zelo molčečen, sin pa ne. Po katastrofi je šel Janez iz hiše v otožni mrak in naslonil

izmučen podaljšek svojega hrbta na hladni zid. Tedaj je prišla še Lenka na dvorišče, ga zamašljeno pogledala in mu rekla samo:

»Klepetulja!«

Pri teh besedah mu je vrgla še nekaj pred noge. Bil je prstan, ki ji ga je bil nekoč podaril za spomin.

Janez se niti zganil ni. Zdelo se mu je, da so ga po krivici kaznovali. Postavil se je za domače, pa so ga pretepli in zdaj je moral še iz Lenkinih besed slišati takšno besedo! Sklenil je, da svoj živ dan ne bo več izpregovoril niti besedice z očetom, z Matijo in z Lenko. Potem je zlezal v posteljo in zaspal z ubitim srcem.

V vasi pa so čez tri dni začeli pripovedovati romantično pravljico. Nekje, kraj ni nihče vedel — je živela stara, zelo skona ženska, ki je vse življenje varčevala. Veliko papirnatega denarja je zbrala in ga zadržala v staro volneno spodnje krilo. Nihče ni ničesar vedel o dragocenem spodnjem krilu, ki ga je imela starka zmerom na sebi, niti njeni otroci ne. Nekega dne je starko nepričakovano zadela kap. Krilo so obenem z drugimi neporabnimi cunijami prodali nekemu cuniarju — no — in kaj je bilo potem, si lahko vsakdo misli.

Za to zgodbo Matija Bernik zaenkrat ni zvedel. Vedel pa je, da je izgnila vsa priljubljenost, ki jo je prej užival, kar se je zavzel za Bukovnikovo hišo. S tem je prišel navzkriž z javnim mnenjem in to je moral občutiti. Da so ga dolžili nepoštenosti, ni niti slutil, in kar veselil se je, kako si morejo ljudje razbiti glave z mislijo, kje je dobil toliko denarja.

Sicer se pa tudi utegnil ni zanimati za

vaški klepet. Ogromno breme dela, ki je bilo potrebno, da bi sret dvignil Bukovnikovo kmetijo, je ležalo na njegovih ramah. In z nalogo je zrasla tudi njegova moč. Prvič v življenju je stal pred tako napornim delom in to delo mu je ojeklenilo voljo in moč.

Ze zgodaj pomladi so začeli zidati. Matija Bernik je dobil sposobnega, vestnega zidarja, ki je opravil svoje delo kar nitro in še poceni.

Bernik je bil od jutra do pozne noči na nogah. Zdaj je bil v mestu pri pogajanjih, zdaj na polju, zdaj je sedel za mizo in računal. Potem je spet mešal malto ali pa nosil opeko.

Napravili so zasilni hlev, kupili najbolj potrebne konje, izpopolnili orodje in delo na polju se je lahko začelo. Orjaški Rogelj je delal za tri. Toda storil je še nekaj več. Ponudil je Matiji svoje prihranke, ki jih je bilo nekaj sto tolarjev.

»Rogelj,« je rekel Bernik, »tvojega denarja zdaj ne potrebujem. Morda pozneje! Takrat ti bom rekel zanj, to ti dam besedo. Zdaj potrebujem le tebe samega! Toda vsega Rogelja!«

Orjak je zardel nad pohvalo, ki je bila v teh besedah in se spet lotil dela s takšno vne-mo, kakor bi bil hotel ves svet obrniti. Zdelo se je, da se je ves njegov značaj izpremenil. Samo delal je in kar pozabil na svoj počitek, ki si ga je bil časih vsak dan privoščil za nekaj ur.

Tudi otroci so po svojih močeh vneta pomagali. Tudi Janez, kar pozabil je svoje norčije. Podnevi ni imel časa zanj; zvečer pa je bil preveč utrujen, da bi se jih bil smejil.

(Dalje)

Roparja sta se še celo uro mudila v hiši. Poleg denarja sta vzela čevlje, rjuhe, usnje za čevlje, uro, klobase, suho sadje in druge reči. Orožniki iščejo roparja.

* Zaklad nakradenih predmetov zakopan v kuhinji. Orožniki so s preiskavo pri Rudolfu Kuharju in Stanku Dajčmanu v Čreti pojasnili vrsto vlomov v tamošnji okolici. V kuhinji obeh so našli zakopano zalogo obleke, perila, čevljev, lovskih pušk in drugega blaga, izvirajočega od raznih vlomov in tatvin. Kuharja in Dajčmana so prepeljali v mariborsko jetnišnico.

* Okrog 120 konj so zaplenili. Kmalu po svetovni vojni je v notranjskih krajih začelo cveteti tihotapstvo, ki se ni dalo nikoli čisto zatreti. Zadnje čase so najbolj tihotapili konje, ki jih tihotapci kupujejo po sejnih na Hrvaškem. Nekaj časa jih drže v hlevih. Ko pa pride čas gredo z njimi čez mejo. Zdaj ko je Cerkljsko jezero zamrzlo, je tihotapcem zelo ustreženo. Pa tudi z druge strani hodijo tihotapci na našo stran. Pretekli teden je bil za naše tihotapce posebno nesrečen. Izneverili so se jim menda italijanski obmejni stražniki, ki so jim ponrej posej še lajšali. Nekaj tihotapcev so prišli in nekateri tudi ranili. V roke pa jim je padel plen 120 konj, vrednih več ko pol milijona dinarjev.

* Hitro izsleden. V Andrencih pri Sv. Antonu v Slovenskih goricah je bil izvršen vlom v kletne prostore posestnika Alojzija Simoniča. Zlikovec je odnesel sodček žganja, razne noliške pridelke in gospodarsko orodje. Vloma so osumili 43-letnega Avgusta Frasa, ki je nobegnil. Ko se je te dni mudil vodja orožniške postaje pri Sv. Antonu v Slov. goricah v Mariboru, je na Glavnem trgu zagledal Avgusta Frasa, ga takoj aretiral in izročil v mariborske sodne zapore. Pri zaslišanju je Fras vlom priznal.

* Rekruti, rezervisti in njih starši, pozor! Z nestrokovnjaško izvršeno prošnjo sta izgubljena čas in denar. Zato ne nasedajte vsakomur s tako važno zadevo. Obrnite se le na koncesionirano in strokovno preizkušeno pisarno kapetana Franca Pera (Ljubljana, Malstrova ulica št. 14) ki vam pove, ali je prošnja sploh izvedljiva ali ne. Če je izvedljiva, vam za malenkosten znesek vložijo orožje in uredi zadevo. Ne zamujajte časa in hitite z zadevo! Za odgovor priložite znamko za 6 dinarjev!

Potresni sunki v Turčiji se ponavljajo

Te dni so v Carigradu začutili potres, katerega središče je bilo po poročilih carigradske potresne postaje 1100 km oddaljeno od Carigrada. Potres so zelo občutili v Inebolu, Tastamolu in Dumušanih. Najmočnejši pa je bil potresni sunek, pri katerem je bilo prizadeto okrožje Mige. Med Kandino in Ismidom se je v dolžini 6 kilometrov pogreznila cesta 2 metra globoko. Potres je spremljalo močno podzemsko bobnenje, ki je bilo podobno grmenju ob nevihti.

Turška narodna skuščina je odobrila podporo 20 milijonov turških lir za ponesrečen-

ce potresa v Anatoliji. Predsednik vlade je izjavil, da je posebnim strokovnim odborom poverjen pregled ozemlja, kjer naj se spet zgradi mesto Erzindžan. Predsednik vlade je izrazil tudi zahvalo Turčije vsem državam, ki so ji pomagale, zlasti Franciji in Angliji. V Carigradu še naprej zbirajo prispevke in so do zdaj nabrali 900.000 turških lir. Računajo, da bo ta znesek v kratkem dosegel milijon lir. Iz Nemčije sta v Carigrad prispeli dve letali z zdravili za prizadeto prebivalstvo.

Vzroki potresov so v vplivih zvezd na našo zemljo

Italijanski raziskovalec pojavov v naši zemlji Bendandi je zlasti znan po delu, v katerem razlaga svojo domnevo, kako je izginila celina Atlantida. Atlantida naj bi bila tam, kjer je danes Atlantsko morje. Bendandi pravi, da se je potopila Atlantida brez dvoma zaradi strahotnega potresa. Zanimiva je razlaga italijanskega znanstvenika o vzrokih potresov sploh. Pravi namreč, da so potresi posledica neravnovesja privlačnih sil, ki zdaj pa zdaj nastopi zaradi menajajoče se sile planetov v vesolstvu. Vzroki bi po tej razlagi ne bili v zemlji sami, temveč v odnošjih naše zemlje do planetov, to se pravi zvezd.

Natančneje razlaga Bendandi, čigar opazovanja na tem območju trajajo že 30 let, takole: Potres nastane, kadar prihaja naša zemlja v območje kakšnega planeta, kar povzroča motnje obstoječe izravnovesnosti privlačnih sil. Bendandi je izračunal, da razen znanih planetov še štirje drugi vplivajo na zemljo. Gre za štiri svetove, ki so doslej bili nepoznani in na katere lahko sklepamo iz števila potresov, ki so nam iz zgodovine bolj ali manj znani.

Najnovejša raziskavanja so dognala, da je v nekaterih krajih pod zemsko skorjo velika količina gmoče, ki se rada odziva na zunanje vplive. To premikanje ognjenotekoče gmoče v raznih globinah naše zemlske krogle je baje predvsem vzrok, da se premikata tudi severni in južni tečaj, o katerih je znano, da nista stalno na istih mestih. Premikanje gmoče pod zemsko skorjo je povzročeno od privlačevanja planetov in nam nudi ključ za razumevanje raznih pojavov, med katerimi so na prvem mestu razen premikanja tečajev potresi. Kar je bilo potresov lani, so bili lažjega značaja, medtem ko nam nedavni potres v turški pokrajini Anatoliji nanoveduje huiša tresenja v letih 1940 in 1941.

Če štejemo imenovane na novo odkrite planete, imamo 12 vesoljskih teles, ki razburkajo od časa do časa gmočo naše zemlje. To so Mars, Jupiter, Saturn, Neptun in štirje na novo odkriti, ki so dobili ime Italija, Roma, Reks in Duks. Ti štirje na novo odkriti planeti izvršijo svoj tek okoli sonca v 385, 732, 1357 in 2863 letih. Ob taki velikanski gmoči, ki kroži v območju našega sonca, si lahko predstavljaš motnje, ki se ob sko-

CRNI BRATJE

MINIATURNI ROMAN

Razen tega je bila vsa obleka okrvavljena od majhne rane, ki jo je dobil pri nesreči. Nedvomno bo tudi kmalu razširjena po deželi tirailica, v kateri bo gotovo naveden kot glavni zanesljivi znak: pobegle-mu kaznjencu Moravcu se vidi, da ga je doletela huda avtomobilska nesreča.

Edino možnost preskrbe obleke je videl v tem, da bi čim prej dobil stik s svojim ednim prijateljem Valterjem Stonejem v New Yorku. Morda so mu bili neznani prijatelji dali v obleko, ki je zaradi nesreče zdaj vsa strgana, tudi kaj denarja? Vročično je začel iskati po žepih. Ko so njegovi prsti segli v enega izmed žepov v telovniku, ga je spreletel vesel strah. Potegnil je iz žepa zmečkan bankovec. Bil je desetdolarski bankovec. Hvaležno se je Moravec nasmehnil.

Deset dolarjev. Cele obleke za ta denar ne dobi. Toda posamezne kose obleke lahko kupi zani. Vsaj na tujine. Ali pa si kupi vozni listek do New Yorka. Ko pa je malo pomislil, je to misel zavrgel. Tak ne more na vlak: bilo bi prenevarno.

Morda bi za ta denar lahko brzojavil Stoneju. Tudi ta zamisel ni zmagala v njem. V jetnišnici predobro vedo, da je Stone njegov edini prijatelj. Zato bodo nanj nedvomno pazili.

Pa še nekaj drugega so vedeli o njem. Sam je bil to povedal jetniškemu ravnatelju Lar-

kinu. Svoj življenjski smoter mu je bil izdal, edini smoter, ki je še ostal njegovemu zaigranemu življenju. Larkin gotovo še ni pozabil njegovih besed. In uspeh vsega tega je, da pač vsi detektivi vedo, kako je on, Moravec, maha proti New Yorku, zakaj tam so njegovi sovražniki. Tam bo izvršil maščevanje nad njimi.

Kljub temu, da je vedel vse to, ni Moravec niti za ternutek okleval. Misel maščevanja se mu je zagrizla v dušo in telo. Pretrpel bo zanjo vse napore. Zanj bi dal svobodo, čast in življenje.

Ko je začel somrak sivo pritiskati skozi gozdno drevje, je Moravec vstal in krenil proti zapadu. Najprej mora, to mu je bilo jasno, menjati razcpano obleko. Bila mu je prav tako nevarna kakor jetniška obleka. Hitreje, kakor si je bil mislil, se mu je ponudila priložnost za to.

Sredi neke jase v gozdu je bila majhna domačija. Ne daleč proč je stala odprta baraka, v kateri se v svoje največje veselje odkril flanelasto srajco in stare vojaške hlače. Takoj se je preoblekel ter vzel s seboj revolver in žepno svetilko.

Po daljšem iskanju je našel še zamazan dežni plašč, ki so ga bržkone uporabljali že za konisko odejo. Oblekel ga je kar čez srajco. Nato jo je ubral dalje. Oblečen je bil torej zdaj kakor pravi počestni klatež.

Kljub tej zunanji spremembi se je podnevi previdno izogibal avtomobilske ceste. Čez nekaj časa pa je čisto izgubil smer. Kod naj gre, da bo prišel prav?

Predvsem ne sme skozi Springfield, temveč ga mora obiti Tudi Hartford, ki stoji malo južneje, je nevaren. Ne smejo ga tam videti, ker je gotovo vse zastraženo in vse poučeno o njegovem pobegu iz ječe.

Ni mu preostalo drugo kakor obema mestoma izogniti se v širokem loku. Nerodno je to, pa saj zaradi hrane mu ni treba biti v skrbeh, ker ima v žepu denar. Vzel je še enkrat bankovec iz žepa, da pri dnevni svetlobi ugotovi njegovo vrednost. Pri pogledu na bankovec se je prestrašil.

Bil je stolarski bankovec.

Moravec se je grenko zasmejal. Pri vsej ganljivosti pomoči, katere je bil deležen od neznanih prijateljev, so ga ti spravili v novo zadrego. Tako vsakega bankovca zaenkrat pač ne more meniti. Kdo na bi njemu, razcpancu, verjel, da je stolarski bankovec res njegov in da ni bil ukraden. Zdaj mu preostane samo še eno, to je herčenje.

Moravec je stisnil zobe. Njegov obraz je bil trd kakor granit, ko se je obrnil proti jugu.

Proti deveti uri zvečer je bil na cesti ne daleč od Hartforda. Se zmerom je bil oblečen v staro obleko iz zanuščene barake. Imel je bil srečo in je pomagal nekemu farmerju potegniti njegov avto iz močvirja. Za to pomoč je bil zaslužil kosilo in pol dolarja.

Nato je hodil dolgo po cesti in se stalno izogibal avtomobilov, ki so se vozili iz obeh smeri. Včasih se je komaj mogel dovolj hitro skriti.

pičenju njihovih medsebojnih sil privlačenja, odnosno odbijanja zdaj pa zdaj pojavijo na naši zemlji Bendandi je izračunal, da so ta vesoljska telesa skoničila svoje sile na tak način leta 10 431. pred Kristusom, ko se je razklala in izginila pod morskó gladno Atlantida Drug tak potres, ki je imel za posledico velikansko poplavo, je bil 7000 let pozneje, to je leta 2687. pred Kristusom. Mor-da je to tista strašna zemška nesreča, o kateri nam poroča sveto pismo Stare zaveze kot o splošnem potopu.

Zato je možno prerokovati novo strahotno nesrečo zemlje. Italijanski znanstvenik meni, da se bo zgodila ta nesreča leta 2521. po Kristusu in bo povzročila uničenje ene ali druge celine na naši zemlji.

Za smeh in kratek čas

IZGOVOR

Učitelj: »Kaj pomeni to šumenje?«

Učenec: »Oprostite, gospod učitelj, Gašper je odorl atlas na strani, kjer so niagarski vodopadi.«

DOBRA ŽENA

Miha: »Kaj pa si tako lisast po obrazu?«

Jože: »Oni dan sem praznoval god, pa me je žena obsipala s cvetjem.«

Miha: »Ne razumem!«

Jože: »Cvetje je bilo namreč v lončkih!«

TAKO JE

Dušan: »Gospodična, ali bi poklicali svojo mater, če bi vas jaz zdaj poljubil?«

»Zakaj? Ali hočete poljubiti tudi njo?«

Iz Prekmurja

Sezonski delavci so prinesli 32 milijonov

Murska Sobota, januarja

Skozi Maribor se je vrnilo iz Nemčije pred tedni skupno 12.137 sezonskih delavcev iz Nemčije. Nad polovico jih je bilo iz Prekmurja. V Maribor so se pripeljali v 12 posebnih vlakih, dve skupini pa sta bili priključeni rednim vlakom. Računajo, da je vsak sezonski delavec poslal po Narodni banki

Na desni in levi strani ceste je bila ograja iz bodeče žice. Kam naj se hitro stisne, kadar z vso naglico pridrvi avto? A skriti se mora, kajti vest o pobegu kaznjence je bila gotovo že po radiu vsepovsod razširjena. Samo dolge, temne večerne ure so bile njegove prijateljice. V temi se je lahko skrival.

Postajal je lačen in čedalje težje mu je bilo telo, čedalje bolj so se noge upirale hoji. Toda dragocenih večernih ur ne sme zamuditi za hojo. Spil lahko podnevi. Z edinim razpoložljivim denarjem, to je s polovico dolarja, mora pametno gospodariti. Kdo ve, če se mu bo slet kmalu ponudila priložnost za zaslužek. Njegov stodoletski bankovec, ki ga nosi s seboj, mu postane lahko usoden. Nikakor ga ne sme menjati.

Visoko nad njim je sijal mesec, obdan od težkih oblakov. Njegov medli žar je razsvetljeval cesto, ki je bila modrikasta. Avtomobil so drveli mimo s svojimi lučmi t'ho kakor drveča usoda. Ti avtomobili so Moravcu tesnili srce.

Čedalje močnejši je postajal v njem strah, da niso v teh vozilih prežeče oči, voharji ljudje. Policijski ljudje gotovo na vso moč napenjačo možgane, da bi mu prišli na sled. Tudi sam mora biti skrajno previden. Samo majhna neoprevidnost, pa bo v pasti...

No, četudi, saj ima revolver.

Ko mrtev stroj je stopal dalje. Vse se mu je nenkrat zazdelo kot mučen, strašen sen. Nesreča — možje, ki so mu hoteli pomagati, kako strašno neresnično se mu je videlo sedaj vse to. Pred štiriindvajsetimi urami, torej prejšnji večer, je še bil spal v ječi. Dobil je tretji listek, sledile so razburljive ure čakanja, ušel je iz celice, splezal je skozi mra-

OTROŠKA

Mati: »Kaj hočeš za svoj rojstni dan?«

Nežica: »Novo punčko!«

Mati: »Pa saj je še lanska punčka čisto dobra.«

Nežica: »Tudi jaz sem še čisto dobra, pa si vendar tudi ti kupila novo...«

VOJAŠKA

Narednik: »Kaj boš dal vojaku, ki nenadno izgubi zavest?«

Vojak: »Čašo konjaka!«

Narednik: »A če konjaka ni?«

Vojak: »Mu ga bom pa obljudil!«

SAMO PO SEBI RAZUMLJIVO

Znamenita nekdanja lepota je umirala v starosti 80 let. Svojo zadnjo spoved si je skrajšala takole: »Gospod župnik, bila sem mlada in lepa. Vse drugo si lahko mislite.«

NI ČUDNO

Milan: »To je čudovito, da ima Dušan vselej nahod, kadar ga ima Branko.«

Vera: »To ni čudno, saj hodita oba z enim in istim dekletom.«

PREJ MU MORA POMAGATI

Ravnatelj (snubcu): »Ali boste res nosili mojo hčer na rokah, kakor mi obljudljate?«

Snubec: »Res, samo morate prej meni pomagati na noge.«

Po Sloveniji gre glas: »Domovina« je za nas

povprečno 180 mark, kar znaša po tečaju 133 din za marko 2394 dinarjev. Potem kakem so sezonski delavci poslali domov v gotovini nad 29 milijonov dinarjev. Razen tega je vsak delavec tudi lahko prinesel čez mejo še 10 mark. Računajo, da je vsak posameznik spravil čez mejo povprečno 7 mark, kar znaša skupaj nad 1 milijon dinarjev. Razen tega je naša država tudi dovolila sezonskim delavcem, da so lahko uvozili nekatere oredmete brez carine. Tako je okrog 4000 delavcev kupilo v Nemčiji kolesa. Če računamo, da je vsako kolo vredno najmanj 500 d.n., znaša skupna vrednost koles 2 milijona dinarjev. Torej so naši sezonski delavci v pretekli sezoni prinesli iz Nemčije v gotovini in blagu nad 32 milijonov dinarjev.

Čen prezračevalni rov, skočil čez zid. Nato so ga neznan prijatelj naložili v avto. Neznani avto jih je začel preganjati in zgodila se je strašna nesreča.

V duhu je zagledal ležati pred seboj poškodovana telesa prijateljev. Dva sta bila menda že mrtva. Njega samega je usoda obvarovala. To ni bilo več usodno naključje. To je bila božja pravičnost, ki ne dopušča, da bi zločini njegovih sovražnikov ostali ne-kaznovani.

Ure so tekle. Globok Roadster je švignil mimo, nato pa ga pol ure ni motilo nobeno vozilo. Temna je ostala deželna cesta tiha in samotna. Nebo se je močnejše pooblačilo in mrzel severovzhodnik je začel briti izza drevja.

Ko je prekorakal neki ostri ovinek, je presenečen obstal. Kakšnih petdeset metrov pred njim se je svetila rdeča zadna luč avta. Moravec se je ves v strahu obrnil, da bi zbežal. Ali ni to policijska past? Njegovi odreneni prsti so zgrabili revolver.

Nato pa je le trezno premislil: takšnega voza, kakršen je ta pred njim, pač policija nima. Bil je močan Roadster, zelo nizek in očitno prav posebna znamka. Nedvomno voz, ki je bil pred pol ure švignil mimo njega.

Potnika ni opazil Moravec nobenega. Mor-da stoji ob robu gozda? Toda vse na okoli je bilo tiho in mirno, le veter je piskal okoli avta, ki je stal v motnem krogu lastne razsvetljave.

Drzno upanje je zdajci vstalo v Moravcu. Če bi si mogel izposoditi tole vozilo, ne ukrasti, samo izposoditi in ga potem proti jutru pustiti kje v New Yorku? Previdno je lezel naprej. Avto je bil dvosedežen sportni mo-

V banovinsko bolnišnico v Murski Soboti je bilo sprejetih lani 3733 bolnikov. Umrljivost je bila razmeroma nizka in je znašala samo 2,6%. Umrlo je 97 bolnikov. Oskrbni dnevi bolnikov so dosegli visoko številko 42.473 dni, povprečni dnevni stalež pa 116 bolnikov. Število operacij znaša 1899. Obrat v soboški bolnišnici naglo rase in dosedanje poslopje ne ustreza takemu navalu. V letu 1920. je bilo sprejetih le 849 bolnikov, l. 1930. 1285, l. 1935. jih je bilo že 2208, leta 1938 pa 3070. Sorazmerno s tem je raslo tudi število operacij, ki je lani naraslo za 546. Nova bolnišnica je nujno potrebna. Zanj so že napravljene načrti in izbrano stavbišče.

Iz sosedove kleti je kradel kmetijske pridelke Jožef Mlinarič iz Noršincev pri Ljutomeru. Pred okrožnim sodiščem v Murski Soboti je dobil dva meseca in tri dni zapora in 120 din denarne kazni.

Popotnikova torba

Veržetskemu mostu se obeta nevarnost

Veržej, januarja.

Mura je vsa pokrita z debelim ledom, no katerem hodijo ljudje brez vsake nevarnosti. Brodovi ne vozijo in murski mlini so vsi ro-tegnjeni na bregove. Ljudje ne pomnijo, da bi morali mlinarji imeti svoje mlinske tako dolgo na bregovih zaradi zamrle reke. Ob-murski kmetje morajo hoditi z žitom daleč k umetnim mlinom, kjer je v zadnjem času velik naval.

Kakor hitro bo nastopilo južno vreme, se bo začel led ki pokriva Muro, tatati. Takrat bodo na Muri plavale ledene plošče, ki bodo pritiskale ob veržetski most, ki je že zdaj nagnjen, ker je bil napravljen pred 20 leti iz preslebelega lesa. Zato je treba zdaj misliti na to nevarnost, da se bo ob pravem času preprečilo hudo zlo.

Listnica pradedništva

Sp. Poličane. Dopisniki so zmerom dobro došli, toda dopisovanje naj bo stvarno, kratko in resnicoljubno. Ooozarjamo tudi, da se dopisovanje ne honorira.

del in je znak na niem pričal, da je bil iz New Yorka Moravec se je zmagovalno nam-smehnil, ko je bil opazil sedeža prazna. Ta-koi nato oa se je zdrznil.

Nenadno je zagledal pred seboj mlado da-mo, sklanjalačo se nad motorjem. Bila je zelo bleda kakor od skrbi ali pa od telesne utrujenosti. Nato je odkril, da je imela na sebi moderen, dragocen kožuh. Pa zelo lepe, temne in jasne oči je imela. V prvem trenutku je bila videti bolj nejevoljna kakor pre-strašena.

Moravec je stopil k njej in potegnil z gla-ve svoj zasopehan klobuk. »Oprostite, milost-ljiva gospodična, če sem vas prestrašil. Zelo žal mi je. Ali vam lahko pomagam?«

Mladenka je oklevala. »Prosim, če ste ta-ko dobri.« Mirno ga je premotrila od nog do glave, ko je prišel bliže. »Mislim, da je mo-tor v redu, toda ranila sem si zavestje in ne morem motorja spraviti v delovanje.«

Z mešanimi občutki si je Moravec ogledal voz. Najbrž so se v teh letih, ki jih je prese-del v ječi, avtomobili že toliko izboljšali, da se ne bo več spoznal v njih ustroj.

»Ali je zaganjač odpovedal, milostljiva go-spodična?«

»Da, pred kakšnimi dvajsetimi minutami. Ostri ovinek me je nekoliko zmedel, zato sem hitro ustavila. Iz neznanega vzroka pa po-tem zaganjač ni hotel več delovati. Ko sem iskala napako, sem se močno udarila v za-pestje, in zdaj res ne vem, kaj naj bi stori-la, če ne bi bili vi slučajno prišli po cesti. Že mnogo časa sem izgubila, a jaz moram hitro v New York.«

Moravec se je široko postavil pred motor, se sklonil in naglo potegnil ročaj navzgor.

Ženski vestnik

Zdravstveni nasveti za zimo

Pozimi je zrak posebno čist in zato izkoristimo vsako priliko, da čim več vdihavamo svež zrak, ki nam popravi kroženje krvi. Na svežem zraku dobimo dober tek in tudi pljuča se nam poravajo. Dihati moraš skozi nos in ne skozi usta. Če si bila v toploti sobi ali celo na peči in tam mnogo govorila ali celo pela, tedaj ni dobro na mrzlem zraku mnogo govoriti in s tem grlo hladiti. V takem primeru imej usta zaprta in dihaj skozi nos, sicer si grlo prehladiš.

Sobo večkrat čez dan dobro prezračij. Najboljše je, da napraviš za nekaj trenutkov preprih, ker se soba potem res temeljito prezračij vse bolj, kakor če imaš okno tudi četrt ure odprto. Sveži zrak se kaj hitro spet segreje.

Če imaš zvečer, preden greš spat, noge mrzle, tedaj si jih vedno segrej v nekoliko topli vodi in dobro zbršiš. Vse boljše boš soala, kakor pa če ležeš z mrzlimi nogami, ki si jih potem v postelji ne segreješ po celo uro. Če imaš stalno mrzle noge, si jih vsak večer nadgrni še z žganjem in zavij v volneno krpo.

Če te boli votel zob, tedaj zvij, seveda z umito roko, vato v kroglico, ki jo namoči v kreolin (dobiš v lekarni) in potlači z zobotrebcem v luknjo zoba. Ko bolečine prenehajo, vato spet odstrani. Če imaš votel zob, tedaj takoj k zobozdravniku, da ga ali plomba ali pa izdere, ker tak zob okuži še druge zobe in pri najmanjšem nerazporejenju ali prehladu spet prične boleti.

Osnovna zahteva zdravstva je umivanje rok. Roke je treba velikokrat na dan umiti. Posebno preden pričneš kuhati, preden greš h kosilu, ko prideš iz stranišča, praden greš spat in preden postržeš bolniku in potem, ko si bolnika opraviš. Umij si roke tudi, če si imela opravka z denarjem. Umij si roke, če tudi niso na oko umazane, ker z rokami prenašaš bacile nase kakor na druge. Čistoča je glavni pogoj zdravja.

Za kuhinjo

Svinjski zrezki v paradižnikovi omaki. Svinjske zrezke potolci, osoli in malo popo-

Takoj je sledilo tiho, enakomerno brenčanje dobro izbalanciranega motorja.

»No, saj gre,« je menil in se lahno nasmešnil. »Zdaj bo gotovo deloval tudi zaganjač. Poskusiva!«

Res je bilo tako. Vse je bilo v redu.

»Zelo, zelo sem vam hvaležna.« Mladenka ga je toplo pogledala. »Brez vas bi morala ostati tu na cesti in ne bi mogla naprej. Moram pa v New York, kjer je moj brat nevarno zboleel, kakor so mi javili brzojavno. No, zdaj lahko spet brez truda vozim, toda zavestje me še zmerom zelo boli.«

Moravec je opazil zdaj, da je bilo dekle izredno lepo. »Poskusite, kako bo šlo,« ji je svetoval. »Vozite počasi in preizkusite, če krnilo lahko ostro vrtilo na obe strani.«

Smehljaje se mu je zahvalila, ko je stopila v voz. Šele zdaj je videla njegovo razcapano obleko.

»Ne vem, iz katere smeri ste prišli,« je menila naenkrat bolj hladno. »Če greste v isto smer, se lahko peljete z menoj.«

Moravec je bil pač opazil nenaden izraz začudenja in nezaupanja v njenih očeh. Kaj si je le mislila? Šele zdaj mu je postalo jasno, da je nehote igral vlogo izobraženca. Njegove besede pa nikakor niso bile v skladu z njegovo potepinsko obleko. Toda kljub temu je hotel slediti njenemu pozivu in stopil v avto. Le izraz njenega nezaupanja ga je zadržal.

»Hvala lepa, milostljiva,« je vzdignil roko h klobuku. »Do mojega doma je še čisto kratka pot.«

Neznanka ga je še enkrat pogledala z očmi, polnimi nekega začudenega dvoma, nato pa je pognala voz.

praj. V kozi razbeli mast in prepraži dve debeli, a drobno zrezani čebuli. Na čebulo zloži zrezke in jih hitro opeci po obeh straneh. Nato potresi zraven žlico moke, in ko moka porumeni, dodaj tri žlice paradižnikove meze, prilij še malo vode, če je meza zelo gosta. Vse skupaj premešaj in pokrito duši do mehkega. Če je paradižnikova meza zelo kisla, lahko daš po okusu malo sladkorja. Če imaš, dodaj še žlico ali dve kisle smetane in malo zelenega sesekljanega peteršilja. Zraven daš rezance, valjance, dušen riž in slično.

Majoneza. V lonc deni dve jajci, dva rumenjaka, od pol limone sok, štiri žlice vode, žličico gorčice, malo soli in štiri žlice olja. Vse skupaj dobro zmešaj. Lonec postavi v krop in mešaj, da se majoneza zgosti. Nato odstavi in ko se popolnoma shladi, primešaj še dve žlici kisle smetane in žličico sesekljanega zelenega peteršilja. Tako pripravljeno majonezo polij po mrzlem mesu, krompirju, ribah ali solati.

Telečja jetra na srbski način. Pol kile jeter lepo nareži ali vseeno tako, da ostanejo v kosih. Nato jih prevleci s slanino, malo popopraj in osoli. Položi jetra na segreto mast in postavi v pečico, da se spečejo. Med pečenjem jih večkrat polij s sokom, in ko so zapečena po eni strani, jih obrni. Po potrebi dodaj žlico vode. Zraven daš pečen krompir.

Telečji koteleti. Telečje kotelete potolci in osoli. Zloži jih na razbeljeno mast in jih hitro opeci po obeh straneh. Opečene zloži na topel krožnik, na mast pa stresi žlico moke, in ko moka samo malo zarumeni, dodaj žličico sladke paprike, premešaj in zalij z vodo. Ko omaka prevre, zloži kotelete v omako in jih duši do mehkega. Preden daš na mizo, dodaj še tri žlice kisle smetane, strok stlačene česna in žlico sesekljanega peteršilja. Zraven daš v kosih kuhan krompir, potresen s peteršiljem.

Ocvrte klobasice. Dve žemlji namoči v mleku, nato jih dobro otisni. Zdrobi jih v pol litra mleka, dodaj dve dekli sirovega masla, eno deko moke in vse skupaj mešaja kuhaj, da se zgosti. Ko se shladi, primešaj četrt kile kuhane in sesekljane gnjati, malo popopraj in dodaj malo sesekljanega zelenega peteršilja. Iz te zmesi napravi drobne klobasice, jih povallaj v razpetem jajcu in drobtinah in na vroči masti ocvri. Daš s solato ali gobjo omako na mizo.

Vinska juha. Zavri liter rdečega vina, do-

daj malo skorje cimta, dve do tri žbice in sladkorja po okusu. Ko vino zavre, primešaj štiri stepene rumenjake in ko prevre, je juha gotova.

Praktični nasveti

Med je najboljša prebavna sredstvo in proti zaprtju. Ko prično otroku rasti zobje, namaži mu dlesni večkrat na dan z medom. Med zelo pospeši rast zob. Med pomešan z vinom zelo okrepi človeka. Med, namazan na kruh, je slaščica za otroke.

Kdor boluje za naduho, naj se varuje suhega zraka v sobi. Vsak večer, preden greš spat, razobesi v sobi mokro platneno rjuho, ki bo dajala od sebe vlago in nadušljivemu omogočila lažje dihanje.

Zanimivosti

× Daleč v vesoljstvu se je razpočilo neko solnce. Na osnovi opažanj zvezdarne v Hamburgu in Sonneburgu je ugotovljeno, da se je dogodila v vesoljstvu nesreča velikankega obsega. Razpočilo se je solnce v Rimski cesti. To solnce, ki je bilo enako veliko kakor naše, se je razletelo zaradi razpadanja atomov, iz katerih je sestojalo. Zavoljo velikanke sile, ki se je razvila ob razpočenju, je zunanja plast odletela v vesoljstvo s hitrostjo več milijonov kilometrov na uro na vse strani.

× Brat bivše cesarice Zite na Finskem. Princ Rene de Bourbon Parmški je te dni prišel na Švedsko in odpotoval na Finsko, kjer je vstopil kot prostovoljec v finsko vojsko. Princ Rene je brat zadnje avstrijske cesarice Zite. Princ Rene je oženjen z dansko princeso Margerito. Prebival je zadnja leta v Franciji. Znan je kot sportnik. Princ Rene je bil tisti, ki je rešil zadnjega avstrijskega cesarja Karla iz valov Soče med svetovno vojno, ko je cesarjev avtomobil zavozil v reko. Star je 43 let. Izjavil je, da ne more ostati ravnodušen sprčo žaloigre, ki se odigrava v Evropi.

× Proti hujskačem v bivši Avstriji. Dunajska izdaja narodnosocialističnega glavnega glasila »Völkischer Beobachter« ostro obračunava z raznimi hujskači, ki zastrupljajo dobro voljo nemškega naroda v bivši Avstriji.

toplejši plašč. Med vožnjo vas...«

Nehala je govoriti, ko je videla, da je zmajal z glavo.

»Bo že šlo, tudi tako, milostljiva gospodična. Predolgo bi trajalo, če bi šel po plašč domov, ker se vam zelo mudi.«

Dekle je mahnilo z roko, kakor bi mu jo bilo hotelo dati, nato pa je pokazalo proti ozadju vozila: »Mislim, da je tu notri star šoferski plašč. Tega lahko oblečete. Tudi rokavice našega šoferja morajo biti zraven.«

»Najlepša hvala, milostljiva gospodična, bom takoj poiskal.«

Šoferski plašč je bil odlične kakovosti, le z oljem je bil zamazan. Očitno ga je šofer oblekel le takrat, kadar je nenadno moral kaj popravljati pri avtu. Moravec ni bil v njem videti več tako potepinski kakor v obleki iz barake na gozdni jasi. Stopil je k avtomobilskim vratom.

»Saj voziti znate?« ga je vprašala.

»Da, gospodična.«

Spet se je v njenih očeh pokazala nezaupljivost. »Ali ste šofer?«

»Da — ne, če se natančno vzame, gospodična,« je okleval. »To se pravi, da za enkrat nisem šofer. Monter sem iz Forbesove garaže tamle zadaj.«

»A tako. Upam, da ne boste imeli nevšečnosti, če ne pridete jutri na delo?«

»O ne, gotovo ne,« je rekel, ko je pognal motor. »Razen tega pa imam ta teden nočno službo.«

»Vozite torej, kolikor mogoče hitro,« mu je naročila lepa mladenka. »Kadar boste peljali mimo kakšne odprte pošte, ustavite voz. Brzojavila bom očetu. Skozi katero mesto se bova najprej peljala?« (Dalje)

Peljala se je kakih petdeset metrov pred njim, medtem ko je Moravec zasmehoval svojo bojazljivost, ki mu je branila prositi neznanko, da bi se smel peljati z njo. Videl je, da se je ravnala po njegovih nasvetih. Vozila je počasi in vodila vozilo zdaj na desno zdaj na levo, da bi ga preizkusila. Svetlobna kroga žarometov sta med tem preizkušanjem pošastno plesala med drevesnimi debli ob cesti. Nenadno pa sta obstala pri miru. Moravec je videl, da je vozilo spet zastavkalo.

»Mislim, mislim, da le ne bo šlo,« je vzključila mlada dama nasproti Moravcu, ko je prišel bliže. »Nikakor ne more voziti ostro kreniti na desno. Žal mi je, da se nisem odpeljala z vlakom.« Pogledala ga je vprašujoče. »Ali me lahko peljete do bližnjega mesta, kjer si najamem šoferja? Vem, da mnogo zahtevam od vas, toda za vaš trud vas bom dobro nagradila. Ali niste rekli, da bivate v bližini?«

Moravec je nekaj čas premišljal, nato pa je rekel: »Vi potrebujete vozača, da bi vas popeljal v New York?«

»Da. Če bi le mogla koga dobiti. Pa takoj bi ga rada dobila, ker se mi mudi!«

»Lepo, milostljiva gospodična.« Moravec je skušal mirno govoriti. »Vas bom pa jaz peljal do New Yorka. To se pravi, če ste z menoj zadovoljni in če mi plačate tudi voznino za povratek.«

»To se razume,« je menila navdušeno. »Za vašo prijaznost vas bom prav dobro nagradila. Samo recite, koliko zahtevate. Kdaj pa se lahko peljeva?«

Moravec ji je pogledal naravnost v oči.

»Res? To je imenitno. Toda vi potrebujete

ji zaradi različnih težav, s katerimi se mora danes boriti nemški človek. Članek ima značilen naslov: »Ali nam bodo res vse požrli Prusi?« Pisec opisuje početje hujšakačev, ki trosijo med ljudi na primer govorice, da primanjkuje mleko na ozemlju Avstrije, ker ga izvažajo v celih vlakih v Nemčijo. Drugi pa trdijo, da je v Nemčiji na pretek morskih rib, medtem ko jih gospodinja na Duraju, v Gradcu in Innsbrucku ne vidijo niti enkrat vsake kvatre. Čuti je tudi glasove, da vlada pomanjkanje popra, cimeta in paprike, češ da so prepeljali vse te začimbe v rajh. Glavno glasilo narodnosocialistične stranke zavrača vse te govorice in pravi, da ni bil prepeljan iz bivše Avstrije v stari rajh niti en gram avstrijskega mleka ali sirovega masla. Resnica pa je, da prepeljejo iz rajha v bivšo Avstrijo vsak mesec do 30 vagonov sirovega masla in kondenziranega mleka. Polovico potrebe po krompirju na ozemlju bivše Avstrije oskrbuje danes s svojimi pošiljkami stari rajh. Kar se tiče obilja morskih rib v pruskih mestih, pa je zadeva taka, da jih je tam res več na trgu, ker primanjkuje vagonov za prevoz morskih rib iz Severnega in Baltičkega morja v južne nemške pokrajine. Naposled ugotavlja »Völkischer Beobachter«, da dobivajo prebivalci bivše Avstrije 750 gramov moke več na mesec kakor pa prebivalci v mejah starega rajha.

× **Tanke bodo prevažali po zraku.** Tank, ki je bil najstrašnejše orožje v prejšnji vojni, se je od svojega prvega nastopa leta 1917 v severni Franciji zelo spremenil. Postal je večji in tršežnejši, pri tem pa še okretnější in hitrejši. Naučil se je celo plavati. A zdaj govorijo, da se bo moral naučiti tudi letati. Seveda ne bodo obesili nani propelerja in dveh kril. Letal bo drugače, da se bo namreč prenašati z letalom. Toda tanka, ki je težak do 50 ton, seveda ne bo mogla dati niti na največje letalo. Letalo s takimi bremenom se ne more dvigniti. Toda česar eno letalo ne zmora, zmoreda dva. Sila motorjev obeh letal bo kos velikanski teži tanka. Ko bo že tank dvignjen z dvema letaloma, ga bo moglo nato eno letalo odnesti po ozračju in odložiti zadaj za sovražnimi črtami.

× **Vsaka ura vojne stane eno milijardo dinarjev.** Kako silen gospodarski napor predstavlja vojna, je najbolje razvidno iz računov ameriških finančnih strokovnjakov, ki pravijo, da se za vojne namene na vsem svetu potroši vsak dan okrog 25 milijard dinarjev ali več kakor eno milijardo dinarjev vsake uro. Pred svetovno vojno so države porabljale prilično 12,5 odstotka svojih dohodkov za svoje vojske, to je približno osmino državnih dohodkov. Danes gre v isti namen 45 do 55 odstotkov državnih dohodkov, torej okroglo polovica. Anglija je l. 1933 samo za svoje letalstvo porabila 33 milijard dinarjev. Nemčija je po izjavi kancelaria Hitlerja v zadnjih šestih letih za svojo oborožitev dala 1300 milijard dinarjev.

× **Snežinke v obliki velikih krogel.** Oblike snežink so kaj različne. Pri nas padajo po večini kot majhne zvezdice druga za drugo. Na severu ima sneg pogosto obliko praška in veter ga podi skozi širne ravnine Kanade, Laponske ali Rusije kakor oblake puščavskega peska. Včasih pa so snežne kosmine lahko neverjetno velike. L. 1887 so v bližini Porta Keogha v Montani padale kosmine, ki so bile večje od nogometnih žog. Kosmine v velikosti teniških žog so opazovali v marcu l. 1900 v Richmondu v državi Maine. Tudi v Berlinu so imeli januarja l. 1915. nenavaden snežni metež. Kosmine so imele tedaj obliko plošč in so se v zraku gugale sem in tja. V Angliji so januarja l. 1887. snežile kosmine v podobi krogel. V bližini Osla so ujeli kosmine, ki so bile večje od škatic za vžigalice.

× **25 let z drobcom šrapnela v srcu.** Neki prokurist iz Hannovra v Nemčiji je bil januarja l. 1916. kot 18letni prostovoljec pri ulančih na nočnem patrolnem obhodu na Poljskem. Rusi so patroljo opazili in začeli nanjo streljati s šrapneli. Drobec izstrelka je zadel v srce. Več mesecev je ležal v vojni bolnišnici. Rana se je dobro zacelila, toda

zdravnikom ni uspelo, da bi mu drobec potegnili iz srca. Prebil je srce in prirasel nanj. Bivši ulanec nosi zdaj že 25 let drobec v srcu, ki mu pa ne povzroča nobenih težav.

× **Nov izum za boj proti letalom.** Angleško časopisje poroča, da sta si zaveznici Francija in Anglija zagotovili patent nekega ameriškega izumitelja, ki je izumil tako imenovano padalno granato. To je granata, ki se ne razpoči, temveč se med letenjem pretvori v mrežo jeklenih vrvi, ki predstavljajo za sovražna letala hudo nevarnost. Iz New Yorka poroča-

jo, da bosta zaveznici uporabili te granate, da preprečita sovražne letalske napade. Padalne granate se izstrele iz topa kakor navadne granate in so ves čas, dokler ne dosežejo določene višine, čisto enake navadnim granatam. Na določeni višini pa se takšna granata ustavi, začne padati in se spreminjati v mrežo jeklenih vrvi, dolgih nad 100 metrov. Te mreže predstavljajo veliko nevarnost za letalske vetrnice in za letalska krila. Granate lete osem kilometrov daleč.

Koliko mrazu prenese naše telo

Okrog 60 stopinj nad ničlo dosega skrajna toplota in okrog 70 stopinj pod ničlo največji mraz na zemlji. Tako je vsaj v naši dobi. V prejšnjih dobah je bilo nemara drugače. Znanost pa je naravo že davno prekosila.

Na slovitem vseučilišču v Leydenu so po umetnem potu dosegli mraz skoro 273 pod ničlo. To pomeni, da so se zelo približali tisti mrzlotni točki, ki je sploh še mogoča in ki se imenuje absolutna ničla. Takšnega mraza siže ne moremo več predstavljati, saj se tresemo že, če pade živo srebro v toplotni meru kakšno stopinjo pod ničlo. Nevarnost, da zmrznemo, nastopi seveda šele tedaj, če se nam kri znatno ohladi. Človek ni več sposoben za življenje, če se mu kri, ki meri 36 do 37 stopinj nad ničlo, ohladi pod 23 stopinj nad ničlo.

Znanstveniki so na lastnem telesu preizkušali, koliko prenese človeško telo. Tako sta se dva ameriška znanstvenika lahko

oblečena zaprla v prostor, ki so ga uravnali na 30 stopinj pod ničlo.

Že po 7 minutah je učenjakoma otrpnil jezik, da nista mogla več govoriti. Po nadaljnjih enajstih minutah sta izgubila zavest. Po dogovoru so ju tedaj potegnili iz prostora. Njuna telesna toplota je znašala še 28 stopinj nad ničlo. S previdnim ogrevanjem so ju po eni uri spravili spet k zavesti.

Človeško telo je pač zelo občutljivo. Živali in rastline nas delno precej prekašajo. V znanstvenih delavnicah so neke nizko stoječe živali izpostavili mrazu 268 stopinj pod ničlo in pozneje so jih s počasnim ogrevanjem spet obudili k življenju. Tudi troši mnogih bakterij zdržijo velikanske toplotne razlike. Segreješ jih lahko nad 100 stopinj nad ničlo ali ohladiš na 100 stopinj pod ničlo, pa jim življenjske sposobnosti s tem ne uničiš.

Mrtvim donašajo hrano

V Indokini zelo časte spomin rajnkih. Kar človek umre, mu napravijo sicer skromen grob, toda svojci, pa tudi prijatelji, pridejo vsak dan h grobu in ga posujejo z rižem in drugimi živili, da bi imel pokojnik kaj jesti. Skrbje tudi da ni žejen, zato polivajo grob z riževim pivom. Pokojnika se ne prestando spominjati in na grob mu ne prinašajo samo okrepčil, temveč ostanejo na njem cele ure in prepevajo žalne pesni.

Tako žalujejo za pokojnikom po več mesecev do dveh let, kakršen je pač bil družabni položaj rajnkega. Žalovanje pa ni zmerom iskreno. Svojci in prijatelji navidezno žalujejo včasih le iz strahu, da bi se pokojnikov duh ne razjezil in povrnil, kar bi pomenilo smrt enega izmed njih.

Ko se približa čas žalovanja koncu, se to primerno proslavi. V ta namen zakoljejo več

bivolov in njihove glave polože pred pokojnikov grob, da bi tudi on imel kaj od tega. Ograjo okrog groba lepo okrase in postavijo nad grobom čim lepšo leseno kočjo; zlasti streho okrase z rezbarijami in poslikajo z različnimi prizori iz pokojnikovega življenja.

Skrb za okrasitev groba izvira iz vere, da se je pokojnikova duša za trajno naselila v grobu in da se ni treba več bati, da bi se vrnila med žive. Ob koncu žalovanja polože pokojniku na oltar še eno izdatno žrtev, potem se pa za njegov grob in za kočjo nad njim sploh ne zmenijo več. Zob časa kmalu opravi svoje ali pa mu pomagajo tudi termite, ki razgrizejo les. Šele potem je pokojnik za domačine zares mrtev in povsem neškodljiv.

NAJLEPŠE ČTIVO

Ravlien: ZGODBE BREZ GROZE

Klabund: PJOTR - RASPUTIN

Ravlien: ČRNA VOJNA

Thompson: SIVKO

Maierieva: RUDARSKA BALADA

Broširana knjiga stane 10.— din.

Vezana knjiga stane 15.— din.

ZALOŽBA »CESTA«

LJUBLJANA — KNAFLJEVA UL. 8

NAPISAL MIRKO BRODNIK

Srce v okovih

ROMAN

Ves dan je kakor izgubljen taval po Ljubljani. Stopil je v banko kjer so mu izročili veliko kuverto, ki jo je pred nekaj tedni dal v shrambo. V njej so bili vsi načrti in obrazci. Ta kuverta je bila vredna trideset milijonov!

Pa je le prišel večer, ki ga je tako težko čakal. Že poldrugo uro pred prihodom vlaka je bil na kolodvoru. Potem je spet zvedel, da ima vlak skoraj celo uro zamudel. Še nobena ura v življenju mu ni šla tako polzevo. Končno je le zagledal v daliavi dim in malo nato je med oglušujočim truščem obstal brezovlak na postaji.

Pohitel je k edinemu vagonu prvega razreda in ori oknu je zagledal Angležev resni obraz.

«Good bye!» ga je Anglež pozdravil in mu stisnil roko kar skozi okno. Naglo je skočil iz svojega oddelka in po peronu sta krenila proti izhodu.

«Saj je šlo vse v redu?» ga je Sazanov nestrpno vprašal.

«Vse!» je Anglež pritrdil. «Firma je potrdila pogodbo, ki sva jo podpisala».

Šla sta v mesto. Med potjo sta se dogovorila, da bo Anglež najel sobo v hotelu in potem šel z inženjerjem in njegov dom, da tam uredita vse ostalo.

Kolikrat se je potipal inženjer na levi strani, da se prepriča, ali ima še dragoceno kuverto v žepu. In vselej je zadovoljen ugotovil, da je ni izgubil.

Šla sta skozi mesto. Najprej po širokih ulicah, kjer pa je bilo kaj malo ljudi kajti večer je bil mrzel in pust. Potem sta prišla v stranske ulice in zavila proti gradu.

Hodila sta kakih dvajset minut in čedalje manj hiš je bilo obkraj ulice. Tedaj pa sta nenadoma od nekeod prišla dva moža s klobukom globoko na čelu in eden je stopil k Rusu.

«Saj ste vi inženjer Sazanov?» Inženjer ki se je čutil odkod ga neznanec pozna je presenečen prikimal.

Tedaj mu je neznanec položil roko na ramo.

«Nikar ne poudita po tej poti. Napasti vas ju hočejo. Midva sva s policije in morava to preprečiti. Vzemite mojo suknjo in moj klobuk in mi dajte svojo» je velel Sazanovu.

Anglež, ki ni razumel niti besedice ga je začudeno gledal. Sazanov pa ki je takoj vedel, kaj to pomeni ga je naglo potegnil za seboj v prvo vežo in mu v kratkih besedah povedal, kaj jima preti.

Hitro so zamenjali površnike in klobuke; inženjer in Anglež pa sta krenila v drugo smer.

Detektiiva ki sta ju tako rešila, sta zdaj šla po poti, kjer bi bila morala iti Anglež in Sazanov. Šla sta kakor se ne bi za nič brigala, toda skrivaj sta oprezovala na vse strani.

Prišla sta mimo zadnjih hiš na samotno planoto.

Velik travnik je ležal ob obeh straneh ceste, le nekaj dreves je bilo raztresenih po njem.

Skozi redke oblake je tu pa tam pogledal mesec in za trenutek osvetlil ravnino.

Tedaj je mlajši detektiv nenadoma potegnil starejšega za rokav in z naglo kretnjo pokazal na najbližje drevo, ki je stalo kakih dvajset korakov pred njima. V njegovi senci je zagledal dve postavi.

«Paziti!» je šepnil.

Segla sta v žep in krčevito stisnili v roki vsak svoj revolver.

Le še pet korakov pred napadalci sta bila. Oprezno sta šla mimo pazeč na najmanjši šum, toda nič se ni zgodilo. Ko sta bila že kakih deset metrov naprej, pa sta nenadoma začula, kako sta senci preskočili cestni jarek in stekli za njima. Po bliskovito sta

se obrnila in naperila: »—oloverje na razbojnika, ki sta presenečena obstala kakor vkopana v tla».

«Kvišku roke!» je zaklical mlajši detektiv. Napadalca sta ubogala. Enemu je padel revolver iz rok, drugi pa je še zmeraj stiskal v pesti nož.

«Spusti noži!» Nož je padel na tla.

Starejši detektiv se je sklonil in skočil naprej, tako da je mlajši še vedno lahko meril na napadalca. Enemu izmed njiju je izpodnesel noge, da je telebnil na tla. Potem je vzel iz žepa vrvi in ga zvezal. V usta mu je zataknil robec, da ne bi mogel kričati. Zavlekel ga je na rob ceste in ga vrgel v jarek.

Prav tako je napravil tudi z drugim. Ko sta bila z delom gotova, sta se pazljivo ozrla na vse strani.

«Zdi se mi, da čakajo še drugi,» je dejal starejši. «Dobro bi bilo vedeti, kje se skrivajo».

Komaj je izrekel te besede, že je nenadoma odskočil in potegnil svojega tovariša s seboj. Mimo nosa mu je zažvižgala krogla. Če bi bil šel še korak naprej, bi bilo po njem.

«Hudiča, ti se pa ne mislijo šaliti,» se je pridušil. «Pa jim bova že pokazala,» se je zasmejal. Stala sta v jarku do gležnjev v vodi.

«Kje se le skrivajo?» je vprašal starejši. «Ko bi jih mogla napasti od zadaj, bi mi bilo prav všeč.»

«Tamle! Samo dva sta!» je šepnil njegov tovariš. «Poidiva na levo, da jima prideva za hrbet.»

Neslišno sta se splazila naprej. Poznalo se jima je, da nista prvič pri takem poslu.

Časih je ta ali oni dvignil glavo in skrivaj pogledal proti nizki živi meji, za katero sta se skrivala dva neznanca. Mlajši je opazil, kako je eden vstal in stopil oprezno proti cesti, kakor bi se hotel prepričati, ali je vse varno.

«Zdajle poskusiva,» je šepnil starejši. «Moramo se nama posrečiti.» Planil je pokoncu in v trenutku je preskočil tistih nekaj metrov, ki so ga ločili od neznanca. Neslišno ga je dograbil za vrat, ga vrgel na tla in mu zamašil usta. V temi je otinal, da ima na licu krinko. Hotel mu jo je strgati, takrat pa ga je tovariš prijel za roko in pokazal proti cesti. V mesečini je videl, kako se je tel oni nezaupno ozirata na vse strani. Potem je naglo pogledal tja, kjer je pustil tovariša. Ni ga videl. Zakašital je, toda odgovora ni bilo. Tedaj je zaslutil, da se je moralo nekaj zgoditi. Naglo se je obrnil in zbežal proti mestu, kar so mu dale noge.

Zdaj detektiva nista imela več vzroka, da bi delala skrivaj. Zakrinkanega jetnika ki je še ves presenečen od naglega napada ležal na tleh in se ni ganil, sta pobrala in mlajši mu je z naglo kretnjo strgal krinko z obraza.

Potem je posvetil z žepno svetilko in tedaj

Tedaj pa je njegovemu tovarišu nenadoma ušel krik presenečenja, da se je mlajši zdrznil.

«Kaj je?» je vzkliknil misleč, da je njegov tovariš ranjen. Ta pa ga ni slišal.

Pred seboj je videl Kregarjev obraz.

«Kaj je?» je ponovil mlajši.

Za trenutek je tudi on ves presenečen spustil ujetnika, ta pa je kakor ris planil pokonci, da bi zbežal.

Hotel je za njim, toda starejši ga je zadržal.

«Pusti ga, poznam ga,» je naglo rekel.

«Poidiva rajši za onima dvema!»

Vrnila sta se na cesto.

«Kaj pa z razbojnikoma v jarku?» je vprašal mlajši.

«Kar tam naj ostaneta. Zjutraj ju še doba. Če ju izroče policiji, je prav, če ne ... pa tudi. Glavno je, da sem tega spoznal».

Potem je umolknil in tovariš ni mogel besede več spraviti iz njega. Približala sta se inženjerjevi hiši. Potrkala sta na oskno, pa nikogar ni bilo blizu. Šele čez nekaj časa sta zagledala Rusa in Angleža, ki sta prihajala z druge strani.

«Kaj se je zgodilo?» je skoraj brez sapa vprašal Sazanov, ko ju je spoznal.

«Vama nič hudega, kakor vidim,» je odgovoril starejši in odmahnil z roko, češ pustimo to in ne zapravljajmo časa.

Stopila sta za njima v hišo, kjer je inženjer prižgal luč. Brez besed sta odločila suknji in oblekla svoji.

Potem je stopil starejši detektiv k zrcalu.

Z naglo kretnjo je pred očmi Sazanova, ki od presenečenja ni vedel, kaj bi rekel, strgal brado, ki mu je zakrivala lice. Pod njo se je prikazal mlad zagorel obraz.

Mlajši pa si je z robcem obrisal saje, s katerimi si je bil počrnil obraz.

«Tako, gospoda, najino delo je opravljeno!» je suho menil starejši.

Bil je Branko!

Njegov tovariš je bil Mitja.

Osmo poglavje

RESITEV V SILI

Ko je ogromni val izpodnesel ladjo, se je Branko krčevito oprijel jambora. Zaužil je nekaj, kakor močan udarec, potem pa mu je vse izginilo v temo. V podzavesti je še čutil, da se bori z valovi, da je nemočen proti njim, ki ga premetavajo kakor drobno igračo, in nič več.

Ko se je spet zavedel, je bila noč. Prvi njegov občutek je bila silna žeja, ki mu je žgala grlo. Pogledal je okoli sebe in opazil, da ga je morje vrglo na neko skal. Noge so mu še visele v vodi, zato jih je hotel potegniti na suho, toda komaj je to zmožal. Bil je utrujen in izmučen, da ga je vse bolelo.

V soju meseca, ki se je potikal med oblaki, je videl morje mirno, pokojno, in valove, ki so se prelivali kakor olje. Nihče ne bi bil mogel misliti, da je bilo še pred nekaj urami razvihrano, da je še pred nekaj urami požiralo ladje in ubijalo ljudi. Ta misel mu je blodila po glavi, ko je strmel v valove. Potem pa se mu je nenadoma zaskalo vprašanje, ki ga je zbudilo kakor ostrigla. Kje je Mitja?

Ozrl se je okrog sebe, toda nikjer ni bilo o njem sledu.

Nenadoma ga je obšel občutek strašne osamelosti. Šele zdaj se je zavedel, kaj je bilo pred nekaj urami šele zdaj so mu jasno vstale slike tistih trenutkov neskončne groze.

Kje je Mitja! Ali se je rešil, ali so ga pogoltnili valovi? Da bi bil vsaj dan, da bi mogel videti, tako pa je v negotovosti. Ko bi vsaj že vedel, kaj je z njim.

Hotel je iti v temi naokoli — morda ga naide. Napravil je nekaj korakov, potem je omahnil. Moči so mu odpovedale. Plazil se je naprej po vseh štirih, toda udje so ga boleli in mu zatekali.

Kje je Mitja?

Obup ga je obhajal. Zakril si je obraz s dlani, glava mu je omahnila, da se je s celom zadel v skalo. Čutil je še kako mu je nekaj kapelj krvi spolzelo ob nosu, potem ga je utrujenost premagala in zaspal je v nezavesti.

Drugo jutro ga je zbudilo solnce. Hladno je bilo še veter mu je pahljal razbeljena lica. Ure spanja so mu vrnilo nekaj moči. Vstal je in opiraje se ob skalo je zavil v mali zaliv pod sabo. In tedaj mu je ušel krik presenečenja. Na drugi strani skale je ležala ladja vsa razbita. Plima ki je njeza zanesla tako visoko, se je umaknila oseki. Tako je ladja ostala globoko pod njim in naselja na črti.

Naglo kolikor so mu dale moči, je plezal s skale na krov.

(Dalje)

RADIO LJUBLJANA

od 28. januarja do 4. februarja

Nedelja, 28. januarja: 8.00: Jutrnji pozdrav (plošče). 8.15: Duet harmonik (brata Goloba). 9.00: Napovedi, poročila. 9.15: Veseli španski napevi (plošče). 9.45: Verski govor (dr. Jančič Lenček). 10.00: Prenos cerkvene glasbe iz stolnice. 11.00: Radijski orkester. 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Tamburaški septet (vodil bo Stane Kahne). 14.00: Naše zborovske pesmi (plošče). 17.00: Kmetijska ura: Živalske kužne bolezni, nevarne za človeka (dr. Žibert Simon). 17.30: Vesel popoldanski koncert (radijski orkester in radijski komorni zbor; dirigent Šijanec). 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura: Vladimir Jovanović in srbska realistična poezija (Siniša Kordić iz Beograda). 19.40: Objave. 20.00: Pevski zbor »Gospodarski zvon«. 20.45: Reproduciran koncert simfonije glasbe. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Za dobro voljo (radijski orkester).

Ponedeljek, 29. januarja: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.00: Vesele se življenja (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Opoldanski koncert radijskega orkestra. 14.00: Poročila. 18.00: Zdravstvena ura: Zakon, naravna združba (dr. Anton Breclj). 18.20: Dijaška zabava (plošče). 18.40: Simon Gregorčič (dr. Jože Lovrenčič). 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura: Naša dinarska rasa (dr. Branimir Maleš). 19.40: Objave. 19.45: Več manire — brez zamere (Fran Govekar). 20.00: Kompozicijski večer dr. Danila Švare (Vale-rija Heybalova in komponist — klavir). 21.00: Vsem v veselje (pel bo Mirko Premelj in igral radijski orkester). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Romance in serenade (radijski orkester).

Torek, 30. januarja: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Vesele plošče. 11.00: Solska ura: Zimske igre na prostem (Viktor Pirnat). 12.00: Veselje na deželi (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Radijski orkester. 14.00: Poročila. 18.00: Dvospevi in samospevi (oddelek dekl-isknega zbora »Vigred«). 18.40: Vzgojne sile življenja (dr. Stanko Gogala). 19.00: Napove-di, poročila. 19.20: Nacionalna ura: Prehod iz naravnega v denarno gospodarstvo v naših srednjeveških državah (dr. Antun Dobanovič iz Zagreba). 19.40: Objave. 19.50: Go-spodarsko-trgovinski pregled (Drago Potoč-nik). 20.00: Solistični koncert: violončelo (prof. Čenda Sedlbauer, pri klavirju prof. Pa-vel Šivic). 20.45: Za kratek čas (plošče). 21.15: Citraški trio »Vesna«. 22.00: Napovedi, po-ročila. 22.15: Napevi severnih in južnih Slo-vanov (radijski orkester).

Sreda, 31. januarja: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Vesele plošče. 12.00: Iz raznih operet (plošče). 12.30: Po-ro-čila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Šrnel »Stir-je fantje«. 14.00: Poročila. 18.00: Mladinska ura: Reportaža iz ljubljanske mestne plinar-ne. 18.40: Smoter slovenske narodne zavesti (prof. Edvard Kocbek). 19.00: Napovedi, po-ročila. 19.20: Nacionalna ura: Vzgojna pred-nost naših pesmi (Branko Matavulj iz Beo-grada). 19.40: Objave. 19.50: Iz rastlin zdrav-je in moč (dr. Vraber Maks). 20.00: Klavirski trio (prof. Janko Ravnik — klavir, prof. Jan Šlais — gosli, prof. Sedlbauer — čelo). 20.45: Čajkovskij: Casse n'selte, suita (plošče). 21.15: Slovenski vokalni kvintet: Rista Sa-vina večer. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Valčki in polke (plošče).

Četrtek, 1. februarja: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Vesele plošče. 12.00: Veseli godci (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Mandoline in

balalajke (plošče). 14.00: Poročila. 18.00: Ra-dijski orkester. 18.40: Slovenščina za Sloven-ce (dr. Rudolf Kolarič). 19.00: Napovedi, po-ročila. 19.20: Nacionalna ura. 19.40: Objave. 19.50: Deset minut zabave. 20: Za debele, i vesele... (pisan večer za debeli četrtek) 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Plesna glas-ba (plošče).

Petek, 2. februarja: 9.00: Jutrnji pozdrav. 9.05: Napovedi, poročila. 9.15: Veseli utrinki (plošče). — 10.00: Verski govor (dr. Gvido Rant). 10.15: Prenos cerkvene glasbe iz za-voda sv. Stanislava v št. Vidu nad Ljubljano. 11.15: Schumannovi dvospevi (Poldka Zupa-nova in Lida Kalin-Vedralva ob spremljanju klavirja — prof. Pavel Šivic). 12.00: Naša pe-sem in glasba (plošče). 12.30: Poročila, obja-ve. 13.00: Napovedi. 13.02: Pevski in orke-stralni koncert (sodelovala bosta Vekoslav Janko in radijski orkester; dirigent Šijanec). 16.30: Načela ZFO (dr. Žitko Stanko). 16.40: Korošci pojo (plošče). 17.00: Kmetijska ura: Gospodarska navodila in trnža poročila. 17.30: Vojaška godba 40. pehotnega polka tri-glavskega (dirigent višji kapelnik Ferdo Her-

zog). 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacio-nalna ura: Ob 100-letnici Muzejskega dru-štva za Slovenijo (dr. Rajko Ložar iz Ljub-ljane). 19.40: Objave. 20.00: Idile (plošče). 20.30: Radijski orkester (solist Filip Bernard — flavta). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Lahkih nog naokrog (plošče).

Sobota, 3. februarja: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Vesele plošče. 12.00: Vesele plošče. 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Vesele plošče. 14.00: Poročila. 17.00: Otroška ura: a) Sonja Sever; Zlati kljunček. Pravljica (brala bo avtorica); b) Strupena klobasa. Lutkovna igra (izvajala bo Pavlihova družina). 17.50: Pregled sp-reda. 18.00: Radijski orkester. 18.40: Žena in tujski promet (Kržiževa Marija). 19.00: Napo-vedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura. 19.40: Objave. 20.00: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar). 20.30: Dobra volja je za pustni čas najbolja (pisan večer, pri katerem bodo so-delovali člani radijske igralne družine in Jo-žek in Ježek, vmes nekaj plošč). 22.00: Napo-vedi, poročila. 22.15: Radijski orkester.

MALI OGLASI

BUKOVE HLODE,

okrogle, brez grč od 40 cm debeline in od 2 metrov dolgoti naprej, kupim. Plačam pri prevzemu, event. pri dobavi večje množine tudi v naprej. Kupim tudi lepe jelševce in javorjeve okrogle hlope. Pau-Steiner Alojzij, Senovo, Rajhenburg

KUPUJEM VSAKOVRSNO ZLATO, po najvišji ceni. K. Ackermann nasl., dra-guljar, Ptuj, Krekova ulica 1.

NOV REDILEN PRAŠEK

»REDIN« za prašiče — Vsa kmetovalca si lahko hitro in s majhnimi stroški zredi svoje prašiče. Zadoštuje že 1 zavitek za 1 prašiča ter stane 1 zav. 6 din, po pošti 12 din, 3 zav. po pošti 24 din, 4 zav. po pošti 30 din. Mnogo zahvalnih pism. Prodaja drogerija KANC, Ljubljana, Židovska ul.

MOSTOVA ESENCA »MOSTIN«

Z našo umetno esenco Mostin si lahko vsakdo s majhnimi stroški pripravi izborni, obstojno in zdra-vo domačo pijačo. Cena 1 stekl. za 150 litrov din 20.—, po pošti din 35.—, 2 steklenici po pošti din 55.—, 3 steklenice po pošti din 75.—

Pazite, pravi »Redine« in »Mostine« se dobi samo s gornjo sliko in ga prodaja za kranjski del Slove-nije drogerija KANC, Ljubljana, Židovska ul. 1. Za štajerski del Slovenije in Prekmurje pa samo drogerija KANC, Maribor, Gosposka ulica 34.

VAŽNO ZA PRAŠIČJEREJO!

VSAKEMU, KI REDI PRAŠIČE, pošljem brezplačno zavitek mastelina in navodi-lo. Pišite na naslov: Ivan Magdalenc, Rače.

Sibkejši socialni sloji (kmetje, delavci) se za-varujejo pri domači zavarovalnici

„DRAVA“

Maribor, Aleksandrova c. 14-L

Zavaruje za primer smrti, doživetja, dote in rente (penzije, preživetja). — Sprejemajo se v vseh krajih spretno osebe (moški in ženske) kot krajevni zastopniki. Javite se čim prej.

SAMO

Din 98.—

63719 Po ceni in dobra zapestna ura Sher-Proof, lepo kromirano ohišje s svetle-čimi številkami in kazalcem. Din 98.—

63796 Ista s anker kolesjem na kamne tekoca s sekundnim kazalcem. Din 185.—

63710 Ista s prima anker kolesjem na 15 kamnov s sekundnim kazalcem. Din 260.—

Zahtevajte cenik, zastoj in poštne prosto.

H. SUTTNER, Ljubljana 6

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.

Ali se hočete iznebiti

REVMA TIZMA, PROTINA

Natezanje in bodenje po udih in sklepih, zatečeni udje, sključenje rok in nog, nate-zanje, trganje in bodenje po raznih delih telesa, seveda tudi slabost oči so pogosto posledice revmatizma in protina, ki se morajo odstraniti, sicer bolečine še napredujejo.

NUDIM VAM

zdravilo, sečno kislo raztvorjajoče, pre-snavljanje in izločevanje pospešujoče

DOMAČE PITNO ZDRAVLJENJE

ki se na umeten način popolnoma prirodno sestavlja iz blagodejnega zdravilnega vreca, ki ga je dobrotljiva mati naroda poklonila bolnim ljudem. — Pišite mi takoj, pa dobite

o mojih, po vseh deželah obstoječih skladišč, popolnoma brezplačno in poštne prosto poučno razpravo. Sami se boste nato prepričali o neškodljivosti tega sredstva in nje-govem hitrem delovanju.

Poštna nabiralnica: ERNEST PASTERNAK, BERLIN S. O.

Michaelkirchplatz 13. Abt. H. 286.